

Målsägare vid brottsanmälan 2014–2021

Övergripande statistik för utvalda
brottstyper riktade mot person

urn:nbn:se:bra-1086
© Brottsförebyggande rådet 2022

Författare: Linnea Abramowski
Omslagsillustration: Helena Halvarsson
Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna rapport kan laddas ner från Brås webbplats <http://www.bra.se>

Innehåll

Sammanfattning	5
Huvudresultat för 2021	5
Könsfördelning bland registrerade målsägare 2021	6
Åldersfördelning bland registrerade målsägare 2021	7
Utveckling mellan 2014 och 2021	7
Antal brott per målsägare 2021	7
Inledning	8
Syftet med målsägarstatistiken	9
Disposition	10
Revidering av statistiken	10
Vad är en målsägare?	11
Allmänt om målsägare och brottsoffer	11
Två typer av målsägare	12
Begreppet <i>målsägare</i> i statistiken	12
Metod och material	14
Avgränsningar	14
Huvudprinciper för olika beräkningar i statistiken	16
Huvudprincip för åldersberäkning av samma person vid olika åldrar	16
Om statistiken	18
Tolkning av resultaten	18
Jämförbarhet med annan statistik	19
Övergripande bild av samtliga registrerade målsägare i statistikens målpopulation	20
Resultat 2021	22
Pandemin kan ha en inverkan på statistiken	22
Antal registrerade målsägare för några utvalda brottstyper	22
Målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp	23
Målsägare för misshandel	27
Målsägare för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning	38
Målsägare för olaga hot	45

Målsägare för ofredande.....	49
Målsägare för våldtäkt	53
Målsägare för sexuellt ofredande	59
Målsägare för fickstöld.....	63
Målsägare för personrån.....	67
Bilaga 1: Begrepp och definitioner.....	72

Sammanfattning

I den här rapporten presenteras statistik över antalet personer som registrerats som målsägare vid brottsanmälningar under perioden 2014–2021, för några utvalda brottstyper mot person.

Med en målsägare menas en person som utsatts för en händelse som anmälts som brott till polisen, åklagaren eller annan brottsutredande myndighet. Syftet med denna målsägarstatistik är att redovisa tillförlitliga uppgifter om målsägare för olika typer av brott, inom olika grupper, och hur dessa har utvecklats över tid, och därigenom öka kunskapen om de personer som registrerats som utsatta för brottsanmälda händelser. Genom att målsägarstatistiken räknar unika individer är den ett mer robust underlag för detta syfte än den officiella statistiken över anmälda brott, som kan påverkas av stora ärenden med många brott mot en och samma person.

Statistiken är avgränsad till fysiska personer och några utvalda brott riktade mot person. Juridiska personer ingår således inte alls i statistiken. Totalt registrerades 215 000 fysiska personer som målsägare för de brott som ingår i statistiken för 2021. Till de brott som inkluderas i statistiken hör de flesta brotten i kapitel 3–6 i brottsbalken, såsom misshandel, grov fridskränkning, olaga hot och våldtäkt, men även vissa enstaka brott mot person i andra kapitel i brottsbalken eller specialstraffrätten. Nytt för denna publicering är att även uppgifter om antal målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp samt hemfridsbrott redovisas i statistiktabellerna.

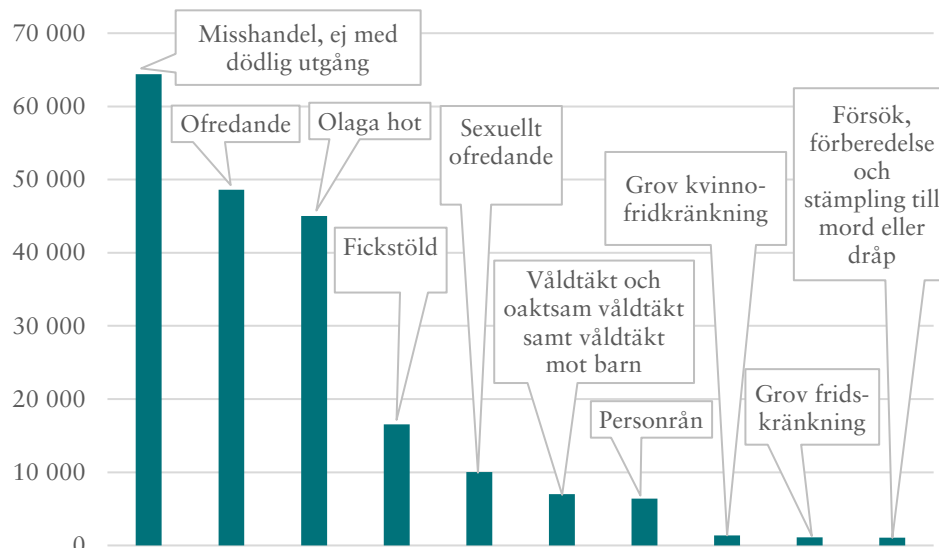
Vid tolkningen av statistiken bör det beaktas att statistiken redovisar uppgifter om målsägare i ett tidigt skede i brottmålsprocessen, utan hänsyn till utfallet i den fortsatta brottmålsprocessen. Det innebär att statistiken även omfattar personer som registrerats som målsägare vid anmälan av sådana brott som sedan har direktavskrivits eller där utredningen av brottet lagts ner. De sista två redovisningsåren i statistiken bör tolkas med viss försiktighet, eftersom det sammanfaller med coronapandemins utbredning i samhället. Det görs här ingen djupgående analys av pandemins inverkan på statistiken, utan för mer information om detta hänvisas det till rapporten *Pandemins inverkan på flödet i rättskedjan* (2021:4).

Huvudresultat för 2021

Nedan presenteras huvudresultaten avseende antalet registrerade målsägare vid brottsanmälan för några utvalda brottstyper i statistiken. Dessa är försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, misshandel, grov fridskränkning samt grov kvinnofridskränkning, olaga hot, ofredande, våldtäkt, sexuellt ofredande, fickstöld och personrån. Brottstyperna har

valts ut till redovisningen i rapporten utifrån att de antingen är störst till antalet inom sitt kapitel i brottsbalken eller för att de är särskilt allvarliga till sin natur.

Figur 1: Antal målsägare 2021 för de brott som redovisas i rapporten. Observera att en person kan förekomma som målsägare för flera olika brott.

- Antalet registrerade målsägare för brotten som redovisas i rapporten varierar ganska mycket. Den största gruppen målsägare år 2021 bland de brottstyper som ingår i målsägarstatistiken, fanns för misshandelsbrott, 64 400 personer.
- Två andra stora grupper målsägare registrerades för brottstypen olaga hot, med 45 000 personer och för brottstypen ofredande, med 48 600 personer.
- Minst antal målsägare i rapporten fanns det för brotten försök, förberedelse och stämpling till mord eller dråp samt grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Det fanns kring 1 000 målsägare registrerade för varje av dessa brott.

Könsfördelning bland registrerade målsägare 2021

- Könsfördelningen skiljde sig mycket åt mellan de brottstyper som ingår i rapporten.
 - Till exempel var de flesta målsägare kvinnor eller flickor vid våldtäkt (93 procent) eller sexuellt ofredande (88 procent).
 - Å andra sidan var de flesta målsägare män eller pojkar vid exempelvis personrån (84 procent) eller försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp (80 procent).
- Det finns dock ett antal brottstyper, exempelvis olaga hot eller grov fridskränkning där könsfördelningen var relativt jämn.

Åldersfördelning bland registrerade målsägare 2021

- Sett till befolkningen utgjorde äldre tonåringar (15–17 år) och unga vuxna (18–24 år) de största grupperna av registrerade målsägare för de flesta brott i rapporten under hela perioden 2014–2021.
- Överlag registrerades små barn (0–6 år) och personer i åldern 65 år eller äldre relativt sällan som målsägare. Jämfört med övriga åldersgrupper registrerades dock en relativt stor andel små barn som målsägare för grov fridskränkning (27 procent), och bland alla pojkar och män som registrerades som målsägare för våldtäkt var en relativt stor andel små pojkar i åldern 0–6 år (22 procent).

Utveckling mellan 2014 och 2021

- Det har skett både ökning och minskningar av antalet målsägare mellan 2021 och 2014. Ett exempel är försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, där antalet målsägare ökat med 31 procent. Det var framför allt antalet tonårspojkar och män mellan 15–17 samt 18–24 år som ökade.
- Ett annat exempel är våldtäkt, med en ökning av antalet målsägare på 51 procent för kvinnor och flickor och 44 procent för män och pojkar. Vid våldtäkt bör man dock hålla i minnet att lagstiftningen har ändrats under tidsperioden, vilket innebär att våldtäktsbegreppet juridiskt har utvidgats till att omfatta fler beteenden.
- Antalet målsägare har samtidigt minskat för fickstöld, där antalet målsägare har gått ner med 68 procent mellan 2014 och 2021. Även om nedgångarna under 2020 och 2021 troligen påverkats av pandemin, så har minskningen pågått sedan 2014.

Antal brott per målsägare 2021

- Vissa personer registrerades flera gånger som målsägare för samma brottstyp under ett år. Det var vanligare för målsägare för misshandel, våldtäkt, ofredande och olaga hot. Vanligast var det bland kvinnor och flickor vid misshandel av bekant, där nästan en fjärdedel av målsägarna var registrerade för flera brott.

Inledning

Ett av kriminalstatistikens övergripande ändamål är att belysa de personer som av olika anledning kommer i kontakt med rättsväsendet med anledning av brott. Då behövs även individstatistik över personer som utsatts för en händelse som anmälts som brott till polisen, åklagaren eller annan brottsutredande myndighet, alltså de som benämns *målsägare*¹. Sådana uppgifter utgör ett viktigt tillskott i den samlade kunskapen om brottsutsatta personer, och kan bland annat användas som underlag för planering och uppföljning av de brottsutredande myndigheternas verksamhet.

Genom att tillvarata de möjligheter som skapats i arbetet med digitaliseringen av rättsväsendet har Brå kunnat utveckla ny löpande statistik över målsägare vid brottsanmälan, som bidrar till att förstärka brottsofferperspektivet i den registerbaserade statistiken.

Statistiken som presenteras i denna rapport är avgränsad till fysiska personer och en delmängd av brott riktade mot person.

Det är viktigt att ha några omständigheter i åtanke vid läsningen av denna resultatredovisning.

- Målsägarstatistiken ingår ännu inte i den officiella statistiken, eftersom det finns planer på att vidareutveckla den. Brås ambition är att statistiken i sin slutliga utformning ska utgöra en del av den officiella statistiken.
- Nuvarande resultat bygger på data som har tagits fram med en interimistisk produktionsmetod, där arbete återstår med att ta fram ett stabilt produktionssystem.
- Skillnader i metoder och definitioner samt de avgränsningar som har behövt göras i produkten av kvalitetsskäl (se metodavsnittet nedan),

¹ En synonym beteckning är termen *målsägande*.

innebär att det inte direkt går att jämföra resultaten i denna rapport med Brås officiella statistik eller andra särskilda redovisningar av målsägaruppgifter i rättskedjan (se avsnittet Jämförbarhet med annan statistik).

Syftet med målsägarstatistiken

Syftet med målsägarstatistiken är att kunna tillhandahålla tillförlitliga uppgifter om personer som av polisen eller annan brottsutredande myndighet registrerats som målsägare vid anmälan, och att därmed fylla en kunskapslucka i den registerbaserade statistiken. Det handlar om en grundläggande statistik som kan besvara frågor om antalet individer, ålders- och könsfördelning samt vilken brottstyp som anmälts. Statistiken omfattar till en början endast fysiska personer och en delmängd av de brott som riktas mot personer (se vidare avsnittet *Avgränsningar*).

Ändamålet med statistiken är att ge en övergripande bild av målsägare vid brottsanmälan, vilket bland annat kan användas som ett faktaunderlag för planering och uppföljning av de brottsutredande myndigheternas verksamhet. Exempelvis kan uppgifterna ingå som ett volymunderlag vid dimensioneringen av olika stöd- och skyddsverksamheter som vänder sig till brottsutsatta. I takt med att målsägarstatistiken utvecklas kommer fler användningsområden att kunna tillgodoses.

Genom att målsägarstatistiken räknar unika individer utgör den ett mer tillförlitligt och robust underlag för nämnda ändamål än den officiella statistiken över anmälda brott, som – i avsaknad av statistik över målsägare – av vissa användare använts som en approximation av antalet utsatta personer vid brottsanmälan. Att använda anmälningsstatistiken i detta syfte är inte optimalt, eftersom nivåerna kan påverkas av stora ärenden som omfattar många brott mot en och samma person. Förekomsten av stora ärenden i anmälningsstatistiken varierar årligen och statistiken riskerar därmed att ge en missvisande bild av antalet utsatta personer bakom de registrerade brotten. Dessutom är de anmälda brotten mer känsliga för förändringar i principerna för antalsräkning av brott. Som individräknad statistik kan målsägarstatistiken exempelvis bättre besvara frågor såsom huruvida antalet personer som registrerats som brottsutsatta för en viss brottstyp förändrats över tid, eller hur köns- och åldersstrukturen ser ut.

Statistiken bedöms därtill även kunna utgöra ett komplement till uppgifterna om självrapporterad utsatthet och anmälningsbenägenhet i den nationella trygghetsundersökningen (NTU). Med både surveyundersökningarna och den registerbaserade målsägarstatistiken finns det större möjligheter att belysa fler aspekter om brottsutsatta personer ur olika perspektiv, även om de två statistikkällorna inte är direkt jämförbara med varandra. Inte minst kommer det att möjliggöra fördjupade analyser

där de olika källorna används tillsammans.

Disposition

Rapporten inleds med ett kort kapitel om begreppet målsägare och följs av ett kapitel om material och metod. Därefter kommer ett kapitel om statistiken som även inkluderar ett avsnitt om tolkning av statistiken och jämförbarheten med annan statistik. Rapporten avslutas med ett kapitel med redovisning av resultat, som mestadels ges på en översiktlig nivå och i huvudsak är deskriptiv. I bilaga 1 redogörs för centrala begrepp och definitioner i statistiken.

Revidering av statistiken

Inför årets publicering har resultaten för samtliga år setts över och räknats om i kvalitetshöjande syfte. Detta har medfört mindre revideringar i flera delar av statistiken. Resultaten är därför inte helt jämförbara med resultat publicerade i rapporten och tabellverk förra året. Bedömningen är att de huvudsakliga resultaten inte påverkas nämnvärt av revideringen, och slutsatserna i statistiken är desamma. För mer information om revideringen, se avsnittet om Jämförbarhet över tid i *Ramverk för statistiken över målsägare vid brottsanmälan 2014–2021*, som går att ladda ner på Brås webbplats: www.bra.se/malsagare.

Vad är en målsägare?

Allmänt om målsägare och brottsoffer

Termen *målsägare* är synonym med *målsägande*, som i rättegångsbalken definieras som ”den, mot vilken brott är begånget eller som därav blivit förnärad eller lidit skada”.² Termen *brott* definieras i brottsbalken³ som en straffbar gärning som finns beskriven i brottsbalken eller i annan lag eller författning.

En målsägare är alltså en brottsutsatt person, ett brottsoffer – men inte vilket brottsoffer som helst. För att någon ska räknas som målsägare krävs att det brott som personen varit utsatt för har kommit till rättsväsendets kännedom. I praktiken betyder det att målsägare är personer för vilka det har anmälts brott (se nedan den exakta definitionen för statistiken).

Det råder även flera andra, principiella och rättsliga, skillnader mellan målsägare och andra brottsoffer. En central skillnad är att målsägare i kontakten med rättsväsendet får tillgång till en rad rättigheter som alla brottsoffer inte nödvändigtvis har tillgång till, exempelvis rätten till information, stöd, skydd och ersättning.

Termen brottsoffer kan dessutom ibland omfatta fler personer än enbart de som varit direkt utsatta för brott. Enligt FN:s definition omfattas exempelvis även vittnen, anhöriga eller personer som försökt förhindra brott. Ett annat exempel är barn som bevittnat våld i en nära relation, vilka omtalas som brottsoffer i socialtjänstlagen⁴, men som inte definierades som målsägare enligt brottsbalken förrän år 2021.⁵ Termen brottsoffer har i motsats till målsägare ingen juridisk definition enligt rättegångsbalken.

² Rättegångsbalken (RB) 20 kap. 8 § 4 st.

³ Brottsbalken (BrB) 1 kap. 1 §.

⁴ Socialtjänstlagen (SoL) 5 kap. 11 § 4 st.

⁵ Lagen om barnfridsbrott trädde i kraft den 1 juli 2021.

Två typer av målsägare

Målsägare kan delas in i fysiska personer och juridiska personer.

Termen fysisk person gäller inte enbart individer, utan kan även avse en enskild firma eller enskild näringsidkare. Dessa räknas inte som juridiska personer, eftersom ägaren och firman är samma person.

Termen juridisk person kan avse ett företag, en verksamhet eller en organisation som kan förvärva rättigheter och ha skyldigheter, precis som en fysisk person. Det innebär också att de kan ingå avtal och bli stämde i domstol. Företagsformer såsom aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar är juridiska personer. Även dödsbon räknas som juridiska personer.

Det finns också brott utan målsägare, såsom trafikbrott eller hets mot folkgrupp, eftersom dessa brott inte är riktade mot en specifik person. De räknas då som brott mot staten. Därtill finns det brott som drabbar flera personer och därför kan ha flera målsägare. Så kan exempelvis vara fallet vid mordbrand eller olika egendomsbrott.

Begreppet *målsägare* i statistiken

I den statistik som presenteras här avser termen *målsägare* samtliga fysiska personer, kopplade till utvalda brott, som registrerats som målsägare vid brottsanmälan. Målsägaren kan, men behöver inte, vara samma person som anmälaren.

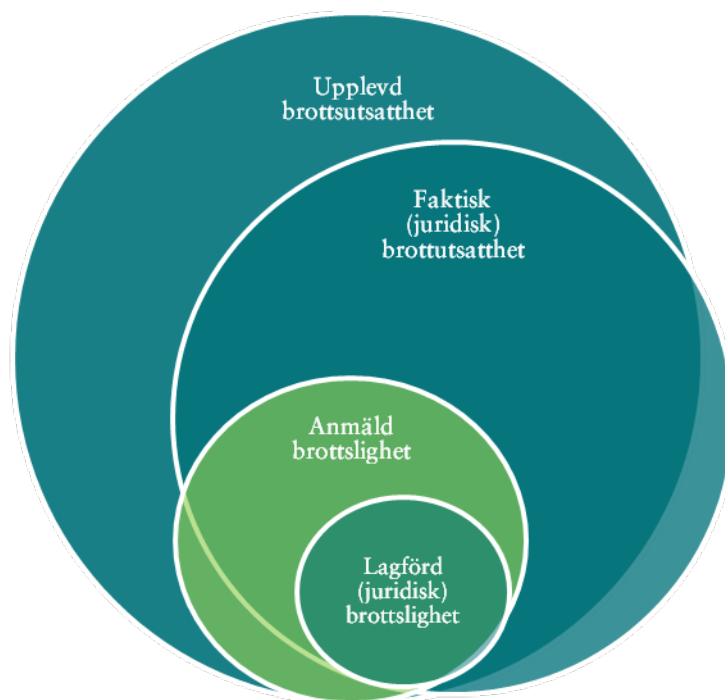
Statistiken omfattar alla registrerade målsägare vid anmälan, oavsett vilket utfallet blir i den fortsatta brottmålsprocessen. Det innebär att statistiken även redovisar målsägare för brott som avskrivits direkt eller där utredningen av brottet av olika skäl lagts ner. Det är endast en liten del av de anmälda brotten som går vidare till åtal och lagföring eller domstol⁶. Att statistiken mäter målsägare i ett så tidigt skede i brottmålsprocessen, innan en brottsutredning har bedrivits och det har kunnat konstateras att brott begåtts, innebär att statistiken kan påverkas av överrapportering. Det innebär att det kan förekomma individer i statistiken som anmält att de har utsatts för brott, men där rättsväsendet inte kunnat konstatera att det faktiskt rör sig om brott i juridisk mening. Av polisutredningen kan det framkomma att det som målsägaren upplevde som exempelvis misshandel var ett lindrigare brott eller inget brott alls. I andra fall saknas förutsättningar att utreda brottet vidare, till exempel när spaningsuppdrag saknas. Då kan utredningen läggas ner.

⁶ Se statistik över Handläggningsresultat i brottmålsprocessen
<https://bra.se/statistik/brottmalsprocessen/handlaggningsresultat.html>

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att målsägarstatistiken endast baseras på brott som har anmälts till rättsväsendet. Hur stor andel av alla begångna brott som faktiskt kommer till polisens kännedom skiljer sig mycket från brottstyp till brottstyp. Vissa brott anmäls inte i lika hög utsträckning som andra. Ett exempel på en brottstyp där anmälningsfrekvensen kan förväntas vara förhållandevis låg är våldtäkt, där en stor andel av brotten aldrig anmäls. Mörkertalet för många av de brott som redovisas i statistiken bedöms som stort, och statistiken speglar således endast en liten del av samtliga personer som faktiskt utsätts för de brotten i samhället. Det är därmed också osäkert i vilken utsträckning statistiken ger en korrekt bild av ålders- och könsfördelningen hos brottsutsatta generellt sett, särskilt för brotten med låg anmälningsbenägenhet.

Figuren nedan illustrerar hur antalet målsägare vid brottsanmälan (ljusgrön cirkel), som denna statistik avser, förhåller sig till antalet personer som upplevt utsatthet för brott, antalet personer som faktiskt utsatts för brott i juridisk mening samt antalet personer som efter utredning konstaterats ha utsatts för brott och där brottet lett till lagföring. Notera dock att bilden är schematisk och inte anger några exakta proportioner.

Figur 2: Schematisk bild av vilken typ av brottsutsatthet som personerna i målsägarstatistiken omfattas av (ljusgrön cirkel).

Metod och material

Under utvecklingen av målsägarstatistiken har frågeställningar som rör datakvalitet och metod varit centrala, eftersom de är avgörande för att man ska kunna utföra beräkningar på ett så korrekt sätt som möjligt. Dessa belyses kortfattat i detta kapitel, som berör datakällor och tillvägagångssätt. För en utförligare beskrivning av statistikens innehåll samt på vilka grunder avgränsningarna har gjorts, se den separata rapporten *Ramverk för statistiken över målsägare vid brottsanmälan 2014–2021*, som går att ladda ner på Brås webbplats, på www.bra.se/malsagare.

Avgränsningar

Inom ramen för de förstudier som har bedrivits under utvecklingsarbetet genomfördes en omfattande granskning av kvaliteten på de data som ligger till grund för målsägarstatistiken. Resultatet av kvalitetsgranskningarna visade att förutsättningarna för att ta fram statistik över målsägare inte var optimala. Flera brister i data har behövt hanteras för att säkerställa kvaliteten i statistiken. Avsaknaden av ett tydligt regelverk rörande kopplingen mellan målsägare och olika brottstyper har därtill medfört svårigheter att bedöma datakvaliteten. Därför har vissa avgränsningar bedömts vara nödvändiga för att uppnå tillräcklig kvalitet i statistiken. Brå har valt att i första hand avgränsa statistiken till de brottstyper där målsägarstatistik har störst relevans – nämligen brott som skett genom kontakt mellan personer och där målsägaren är en fysisk person. Det är också vid sådana brott mot person som det med säkerhet kunnat fastställas att brottet rimligen rör en fysisk målsägare. Vid andra typer av brott, exempelvis vissa stöldbrott och bedrägerier, där både fysiska och juridiska målsägare är vanliga, har det varit betydligt svårare att säkerställa kvaliteten på målsägaruppgifterna, och dessa brottstyper har därför med något undantag tills vidare exkluderats från statistiken.

Avgränsningarna innebär att målsägarstatistiken endast omfattar en delmängd av alla brottstyper som ingår i annan registerbaserad statistik. Vidare innebär det också att målsägarstatistiken på totalnivån redovisar en

unik och något disparat grupp av brott riktade mot personer, som inte har någon motsvarighet i andra statistikprodukter. Gemensamt för de utvalda brotten är att de utgör gärningar som riktas mot en person och överlag är integritetskränkande till sin karaktär. Det motsvarar på ett ungefär de personer som under utredningen och i rättegången har rätt till ett målsägarbiträde. Samtidigt utgör de valda brotten inte en uttömmande kategori. Det gör att de enskilda delarna ofta kommer att vara intressantare att studera än totalnivån i statistiken.

Nedan följer en översiktlig sammanställning av de brott som ingår i statistiken. För dem som är intresserade av närmare motiveringar till varför dessa brott har valts samt hur stor andel av de unika målsägare (både fysiska och juridiska) i datamaterialet som ingår i statistiken, hänvisas till rapporten *Ramverk för statistiken över målsägare vid brottsanmälan 2014–2021*. I bilagan till *ramverket* listas alla brottskoder som ingår i statistiken.

De brott som ingår i statistiken är samtliga brott i brottsbalkens **kapitel 3–6** (till exempel misshandel, ofredande och våldtäkt), med undantag för

- fullbordat mord eller dråp, misshandel med dödlig utgång samt vållande till annans död
- framkallande av fara för annan
- olaga intrång
- dataintrång
- olovlig avlyssning m.m.
- koppleri
- köp av sexuell tjänst
- kontakt för att träffa ett barn under 15 år i sexuellt syfte.

Dessa brottstyper har valts bort antingen för att de redovisas separat i andra statistikprodukter (gällande den första punkten, se rapporten *Konstaterade fall av dödligt våld*), för att det finns kvalitetsproblem eller för att det är tveksamt om de uppfyller kravet att en fysisk person utsätts för brott genom interaktion.

Brottsbalkens kapitel 7 (Om brott mot familj) har valts bort, eftersom det anmäls få brott, och för att det har varit svårt att bedöma i vilka fall det finns en målsägare.

Därtill **ingår** följande brottstyper ur brottsbalken där det har bedömts att brott skett genom kontakt mellan personer och där målsägaren är en fysisk person:

I kapitel 8:

- rån mot privatperson

- stöld i form av fickstöld och väskryckning

I kapitel 16:

- olaga diskriminering

I kapitel 17:

- våld mot tjänsteman
- hot mot tjänsteman
- förgripelse mot tjänsteman

Ur de specialstraffsrättsliga författningarna ingår följande brottstyper i statistiken:

- överträdelse av kontaktförbud.
- brott mot lagen med förbud mot könsstympning av kvinnor.

Huvudprinciper för olika beräkningar i statistiken

Statistiken utgår i alla tabeller från *antal målsägare* som räkneenhet (förutom i tabellen som visar antal personer per 100 000 i befolkningen). Det innebär att en observation är en person som har blivit målsägare under året. För varje rad i statistiktabeln som redovisar en viss brottstyp finns varje person med endast en gång. Om samma person även har blivit utsatt för ett brott av en annan brottstyp, förekommer personen dock även på raden för den brottstypen. Det innebär till exempel att om en person har utsatts för två misshandelsbrott, varav det ena var av en bekant och det andra var av en obekant, så förekommer personen en gång på raden för misshandel av bekant, och en gång på raden för misshandel av obekant. Personen förekommer dock endast en gång på raden som summerar antalet målsägare rörande misshandel totalt. Om man i stället hade räknat samtliga gånger en person förekommit som målsägare för en viss brottstyp, hade statistiken i stället handlat om *antalet brott*, vilket inte är syftet med målsägarstatistiken.

Huvudprincip för åldersberäkning av samma person vid olika åldrar

En person kan vara målsägare flera gånger under ett år. Det kan gälla brott som målsägaren blivit utsatt för under innevarande år eller brott som har skett flera år tidigare, men som inte anmälts förrän under referensåret. I statistiken anges åldern vid brottet, och inte vid registreringen av anmälan. Därför kan en och samma målsägare förekomma med olika åldrar i datamaterialet. När antalet unika målsägare redovisas förekommer dock varje målsägare bara i en åldersgrupp i statistiktablerna. I de fall när samma målsägare förekommer med mer än en ålder, väljs en av åldrarna slumpmässigt i redovisningen. Det leder i vissa fall till att en person redovisas i en åldersgrupp på totalraden, men i en annan åldersgrupp på

raden för en specifik undergrupp.

Om statistiken

Statistiken över målsägare vid brottsanmälan visar hur många fysiska personer som har registrerats som målsägare för någon av de brottstyper som ingår i statistiken, och där brottet har blivit anmält till polisen eller registrerats hos någon annan myndighet inom rättsväsendet. Brottet ska ha registrerats under referensåret. För en mer detaljerad beskrivning av statistiken och de brott mot person som ingår, se rapporten *Ramverk för statistiken över målsägare vid brottsanmälan 2014–2021*.

Tolkning av resultaten

Som nämns ovan är det viktigt att hålla i minnet vid tolkningen av statistiken att den endast omfattar personer utsatta för händelser som anmälts som brott till rättsväsendet, och därmed endast beskriver en del av alla brottsutsatta i samhället. Men också att det kan förekomma viss överrapportering i och med att alla brott som anmäls inte utgör brott i juridisk mening. Därutöver är det även viktigt att tänka på följande:

- På totalnivån redovisas de målsägare som ingår i statistiken endast en gång, även om de registrerats som målsägare för flera olika brottstyper under året. I och med att statistiken endast omfattar målsägare för en delmängd av samtliga brott som anmäls kan resultatet på totalnivå (raden ”Samtliga utvalda brott som riktats mot person” i statistiktabellerna) endast användas för jämförelser av populationsstorleken mellan olika år. Det går exempelvis inte att dra några generella slutsatser om hur många män respektive kvinnor som blir målsägare under ett år, eftersom vissa brottstyper inte ingår i statistiken. Kvinnor och män kan därför endast jämföras inom samma brottstyp från år till år eller mellan olika brottstyper. Samma förutsättningar gäller även för redovisningen av åldersgrupper.
- Även för varje brottstyp som ingår i statistiken förekommer samma person endast en gång. Detta innebär att om personen utsatts för samma brott flera gånger så räknas personen ändå endast en gång per redovisningsår. Annars skulle antal målsägare likställas med antal brott, vilket inte är ändamålet med statistiken över målsägare.
- I statistiktabellerna över antal målsägare per 100 000 i befolkningen

jämförs antalet målsägare i den specifika ålders- och köngruppen med motsvarande ålders- och köngrupp i befolkningen. På så vis blir det enklare att jämföra förekomsten av målsägare i olika befolkningsgrupper med varandra.

- De anmälda brott som ligger till grund för målsägarstatistiken innehåller inte bara fullbordade brott, utan även försök till brott och stämpling till brott, med några få undantag.
- Statistiken redovisar kön och ålder på målsägare, samt för vissa brott relationen till gärningspersonen (bekant eller obekant). Däremot redovisar inte statistiken ålder och kön på gärningspersonerna. Det innebär exempelvis att statistiken över antal kvinnor respektive män som var målsägare för misshandel inte säger något om gärningspersonens kön eller ålder.

Jämförbarhet med annan statistik

Resultaten som presenteras här är inte direkt jämförbara varken med annan statistik som Brå tar fram eller som tas fram av andra myndigheter inom rättsväsendet rörande brottsutsatta. Det beror på att olika statistikprodukter utgår från olika definitioner och ansatser.

Brå tar till exempel fram löpande statistik om anmälda brott inom ramen för den officiella statistiken. I denna redovisas flertalet brottstyper som riktas mot person, framför allt inom brottsbalken, uppdelade på kön och ålder hos dem som utsatts för brottet. I princip baseras anmälningsstatistiken på samma grunddata som målsägarstatistiken, men statistiken över anmälda brott är ändå inte jämförbar med målsägarstatistiken. Det beror på att anmälningsstatistiken redovisar antal anmälda *brott* medan målsägarstatistiken redovisar antal *personer* som registrerats som utsatta för dessa brott. Överlag registreras fler brott än personer eftersom en och samma person kan anmäla utsatthet för flera brott. Statistiktabellerna 4–6 ger en fingervisning om omfattningen. Men även indelningarna i brottstyper skiljer sig åt mellan produkterna vilket gör att de inte är direkt jämförbara. Dessutom har populationen som ligger till grund för målsägarstatistiken tagits fram med en något annorlunda metod (se rapporten *Ramverk för statistiken över målsägare vid brottsanmälan 2014–2021*).

Inom ramen för den nationella trygghetsundersökningen (NTU) tar Brå fram årlig statistik om personer som uppger utsatthet för brott. En stor del av dem som uppger utsatthet för brott har inte anmält detta till rättsväsendet. Statistiken baseras på enkäter till ett slumpmässigt urval av folkbokförda personer i Sverige och omfattar helt andra definitioner, referensperioder och indelningar än vad som används i statistiken över målsägare vid brottsanmälan. De båda statistikprodukterna är därför inte jämförbara men utgör ett komplement till varandra.

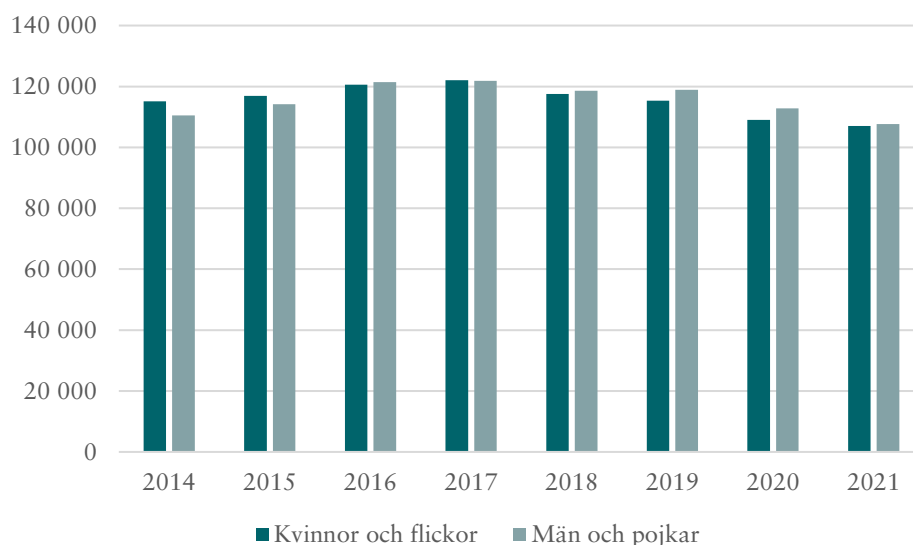
Övergripande bild av samtliga registrerade målsägare i statistikens målpopulation

Statistiken över målsägare omfattar samtliga fysiska personer som registrerats som målsägare vid brottsanmälan avseende en delmängd av brott riktade mot person (målpopulation). Som nämnts tidigare omfattar målsägarstatistiken de flesta brott mot person under kapitel 3–6 i brottsbalken, med några undantag, samt enstaka andra brott under brottsbalkens kapitel 8 och 16–17 samt i specialstraffrätten. Gemensamt för de utvalda brotten är att de omfattar gärningar som riktas mot en person och överlag är integritetskränkande till sin karaktär, men de utgör inte en uttömmande kategori i detta avseende. På grund av förändrad lagstiftning eller specificering av brottskoder har vissa brott som ingår i statistiken tillkommit (brottskoderna har utökats) under perioden 2014–2021. Målpopulationen för statistiken har därmed förändrats över tid.

Eftersom statistiken endast omfattar målsägare för en delmängd av samtliga brott som anmäls kan resultatet på totalnivå endast användas för jämförelser av populationsstorleken mellan olika år. Det går exempelvis inte att dra några generella slutsatser om hur många män och pojkar respektive kvinnor och flickor som registrerades som målsägare under ett år, eftersom flera brottstyper inte ingår i statistiken. Samma förutsättningar gäller även för redovisningen av åldersgrupper.

Under 2021 registrerades totalt 215 000 målsägare för något av de brott riktade mot person som ingår i målpopulationen. Det motsvarar 2 064 per 100 000 personer i befolkningen. Könsfördelningen var mycket jämn, se figur 3. Tre fjärdedelar (75 procent) av målsägarna hade registrerats för endast ett brott (bland de brott som ingår i statistiken), en femtedel (20 procent) hade registrerats för 2–3 brott och 6 procent hade registrerats för 4 eller fler brott.

Figur 3: Antal registrerade målsägare för samtliga brott i målpopulationen, uppdelat på kön, åren 2014–2021.

Som framgår av figur 3 har det totala antalet målsägare som registrerats för något av de brott som ingår i statistiken varierat något 2014–2021. Antalet ökade fram till 2017, då 122 000 kvinnor och flickor respektive 121 800 män och pojkar registrerades som målsägare. Utvecklingen kan delvis hänga samman med att nya brott tillkommit i redovisningen under perioden. Trots att brottstyperna har utökats något från år till år har antalet målsägare registrerade för brott i målpopulationen minskat för både kvinnor och män sedan 2018. Vad gäller den lägre nivån för 2020 och 2021 skulle en del av minskningen kunna hänga samman med pandemin.

Resultat 2021

I detta kapitel redovisas resultatet för de brottstyper som ingår i rapporten, med avstamp i följande frågor:

- Hur många personer kom i kontakt med rättsväsendet 2021 genom att de blev registrerade som målsägare för något av de utvalda brott som ingår i statistiken? Hur ser det ut för några av de enskilda brottstyper som ingår i statistiken?
- Hur stor andel av målsägarna var kvinnor eller flickor respektive män eller pojkar? Hur såg åldersfördelningen ut? Var det främst yngre eller äldre personer som registrerades för brotten?
- Hur har utvecklingen över tid sett ut för antalet målsägare för de brott som ingår i statistiken? Har könsfördelningen förändrats, eller har några åldersgruppers registrerade utsatthet ökat?
- Hur många gånger har personerna varit registrerade som målsägare för brott av samma typ? Hur ser fördelningen ut med avseende på kön? Är det samma mönster från år till år, eller har det skett förändringar sedan 2014?

Allt underlag som används för att besvara dessa frågor finns i statistiktabellerna, som kan hittas på Brås webbplats www.bra.se/malsagare.

Pandemin kan ha en inverkan på statistiken

Pandemins konsekvenser i det svenska samhället blev påtagliga en bit in på det första halvåret 2020, och kom i mer än ett år därefter att prägla samhället med regler och rekommendationer om bland annat social distansering, vilket ledde till minskad rörelse och aktivitet i samhället. De samhällsförändringar som följt av pandemin kan ha påverkat brottsligheten, liksom Polisens och andra myndigheters resurser och arbetssätt, vilket kan ha gett konsekvenser för antalet anmälda brott. Pandemin kan således ha haft en viss inverkan på vissa av de brottstyper som ingår i målsägarstatistiken för 2020 och 2021. I denna rapport görs dock ingen djupgående analys av pandemins eventuella konsekvenser på statistiken. För en mer utförlig genomgång av pandemins effekter hänvisas i stället till rapporten *Pandemins inverkan på flödet i rättskedjan* (2021:4).

Antal registrerade målsägare för några utvalda brottstyper

I det följande redovisas registrerade målsägare för några enskilda brottstyper: försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, misshandel, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga hot, ofredande, våldtäkt, sexuellt ofredande, fickstöld och personrån.

Brottstyperna har valts ut till redovisningen utifrån att de antingen är störst till antalet inom sitt kapitel i brottsbalken eller för att de är särskilt allvarliga till sin natur. De redovisas i den ordning de tas upp i brottsbalken. De brottstyper som presenteras i denna resultatredovisning är endast ett urval. Fler brottstyper finns i de statistiktabeller som hör till målsägarstatistiken.

Målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp

Nytt för årets publicering är att den inkluderar uppgifter om antal målsägare för försök, förberedelse eller stämpling och till mord eller dråp för åren 2014–2021.

I de flesta fall registreras målsägare för försök till mord eller dråp. För de andra två, stämpling och förberedelse, registreras också målsägare men i mycket mindre omfattning⁷.

Vid anmälningsupptagandet – som denna statistik bygger på – kan polisen inte alltid omedelbart avgöra vem som skulle angripas och vad som var uppsåtet, vilket bör beaktas vid tolkningen av statistiken.

Det är också viktigt att betona att inte alla försöksbrott leder till några kroppsliga skador. De registrerade målsägarnas skador kan variera från allvarliga skador som kräver sjukhusvård till avsaknad av fysiska skador. Vid skjutningar på allmän plats kan fler än den förmodat angripne vara i närheten och därmed registreras som målsägare. Exempelvis registrerats vanligtvis flera boende vid skjutningar mot bostad som målsägare, trots att ingen person har blivit träffad.

För 2021 registrerades 1 059 målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, varav 20 procent var kvinnor och flickor och 80 procent var män och pojkar. Nästan tre fjärdedelar var vuxna män, se tabell 1. Barn av båda könen stod för 10 procent av alla registrerade målsägare för brottet.

Tabell 1: Antal personer som registrerades som målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, uppdelat på kön samt på barn respektive vuxna, år 2021. (Procentandelarna inom parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.)

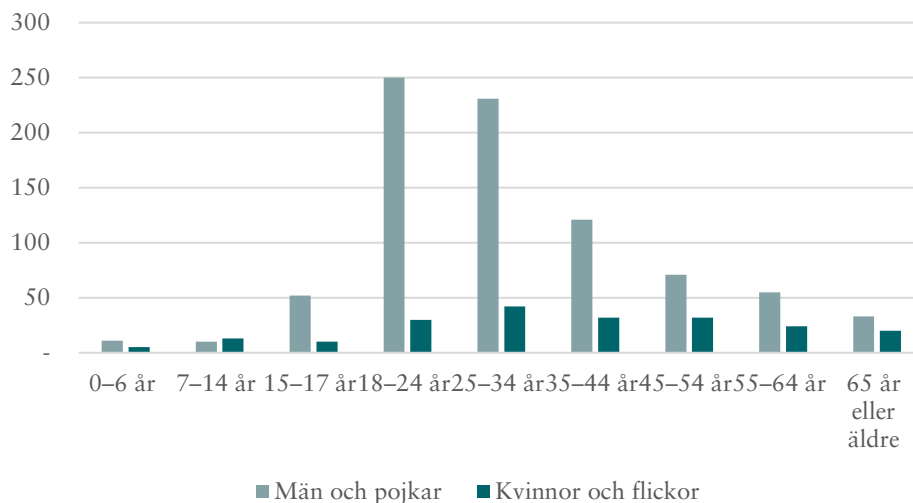
	0–17 år	18 år eller äldre
Kvinnor och flickor	28 (3 %)	180 (17 %)
Män och pojkar	73 (7 %)	761 (73 %)

Både tabell 1 och figur 4 visar en tydlig övervikt av vuxna män bland målsägarna. I figur 4 är det tydligt att det i åldersgrupperna 18–24 år samt

⁷ Se Ramverk för statistiken över målsägare vid brottsanmälan 2014–2021.

25–34 år fanns fler målsägare registrerade bland männen än det totala antalet målsägare bland kvinnor och flickor.

Figur 4: Antal registrerade målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

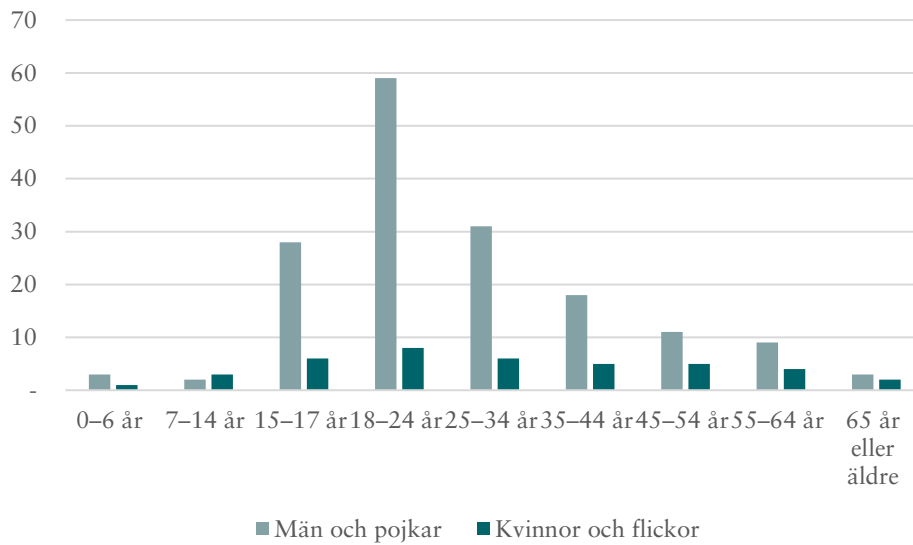

Figur 5 visar antal målsägare per 100 000 i befolkningen. Det ger en uppfattning om hur stor andel i olika åldersgrupper i befolkningen som utgjordes av målsägare: Eftersom antalet målsägare som registrerats vid brottsanmälan här står i relation till antalet personer som finns i befolkningen i den ålders- och köngruppen kan grupperna jämföras med varandra.

Det fanns nästan dubbelt så många män mellan 18–24 år per 100 000 i befolkningen som var målsägare än i de näst största grupperna, män mellan 25 och 34 år och tonårspojkar 15–17 år. Eftersom det fanns betydligt fler målsägare bland män eller pojkar var också antalet män eller pojkar per 100 000 i befolkningen mycket större i nästan samtliga åldersgrupper. Endast bland barn mellan 7–14 fanns det ett större antal flickor än pojkar, se figur 5. Bland kvinnor och flickor var antal per 100 000 störst för 18–24-åringar. Antalet per 100 000 i befolkningen var lika stora för 25–34-åriga kvinnor som för 15–17-åriga tonårsflickor. Antalet barn under 15 år och personer 65 år eller äldre var mycket litet jämfört med de andra

åldersgrupperna.

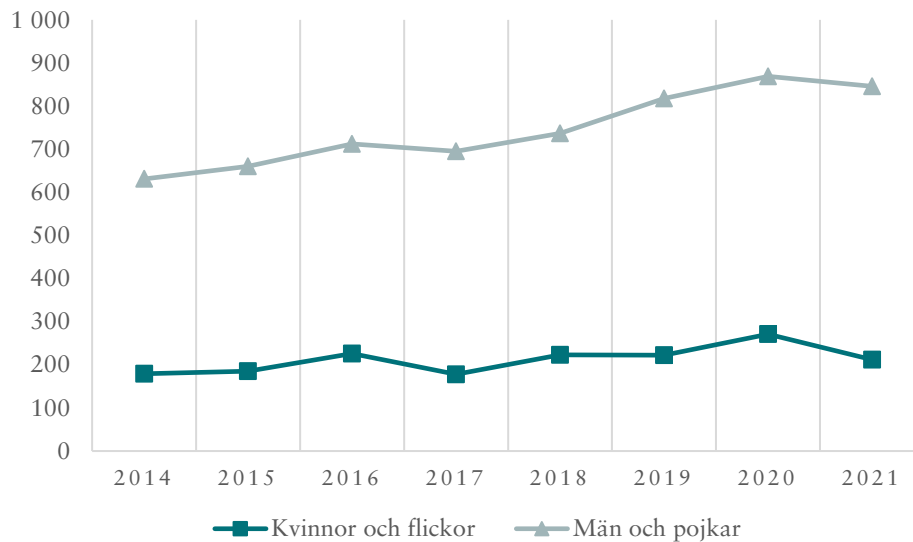
Figur 5: Antal registrerade målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp per 100 000 i befolkningen, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

Utveckling av antal registrerade målsägare under 2014–2021

Antalet målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp har ökat mellan 2014 och 2021 med 31 procent, men var 2021 på en något lägre nivå än föregående år.

Figur 6: Utveckling av antal registrerade målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord och dråp uppdelat på kön, åren 2014–2021.

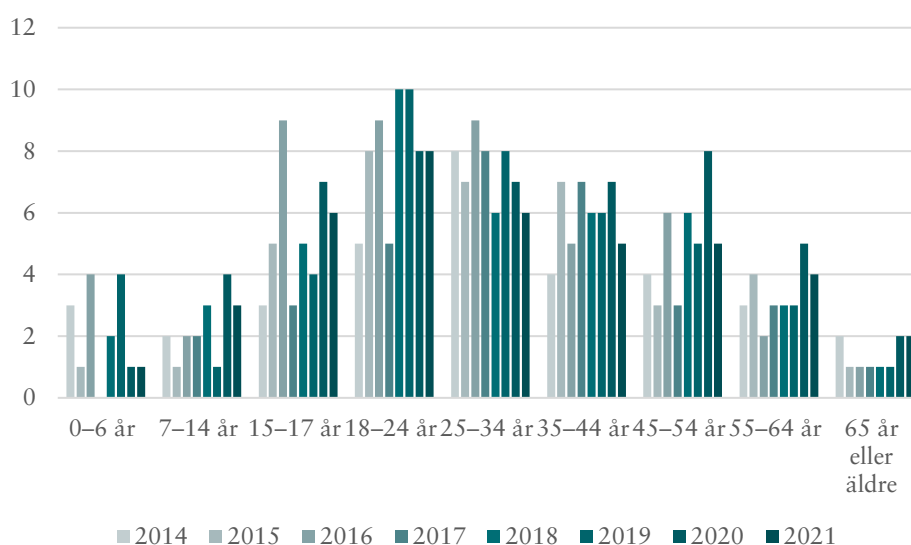

Ökningen av antalet målsägare var tydligare för män och pojkar (34 procent) än för kvinnor och flickor (18 procent) och låg för män och pojkar under alla åren på en mycket högre nivå än för kvinnor och flickor.

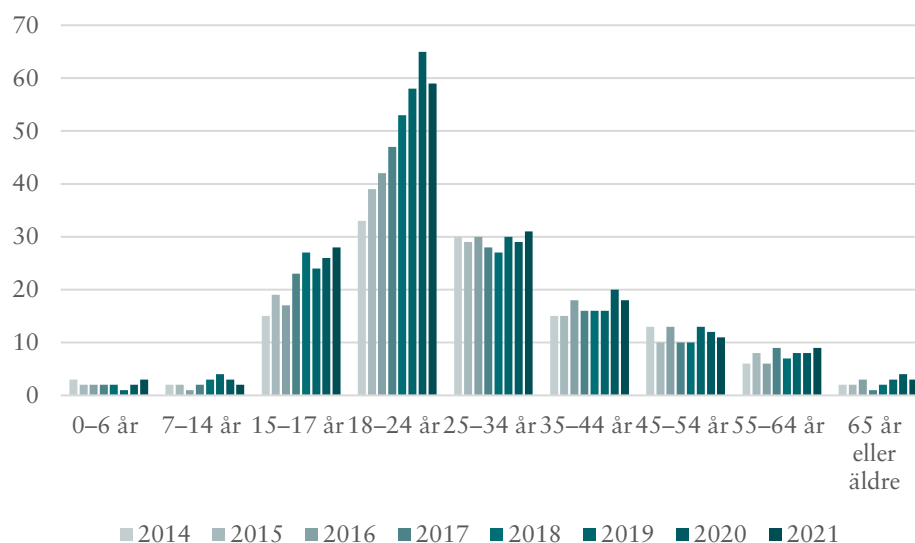
Nästa två figurer (figurerna 7 och 8) visar utvecklingen av antal målsägare per 100 000 i befolkningen under 2014–2021 för män och pojkar respektive kvinnor och flickor. Observera att figurerna inte har samma skala, eftersom antalet män och pojkar är en mycket större grupp. Resultaten för 2021 är samma som visades i figur 5.

Eftersom antalet kvinnor och flickor som registrerats som målsägare är så mycket lägre än antalet män och pojkar är det svårt att utläsa någon trend i utvecklingen. Däremot visar figurerna att fördelningen för vuxna kvinnor är något jämnare mellan åldersgrupper för alla passerade år, jämfört med vuxna män.

Figur 7: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 8: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 8 visar att det framförallt var bland män i åldersgruppen 18–24 och pojkar i åldersgruppen 15–17 som antalet målsägare för försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp har ökat över tid. Pojkar 15–17 år har under åren kommit till nästan samma nivå som antalet män mellan 25–34 år, vilka däremot hållit sig på en stadig nivå.

Figurerna visar att de låga antalen per 100 000 för barn under 15 år eller personer som är 65 år eller äldre för 2021 inte var någon tillfällighet. För båda könen i dessa åldersgrupper har antalet inte varit större än 4 per 100 000 i befolkningen under hela perioden 2014–2021.

Antal registrerade målsägare för ett eller flera försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp

Under alla redovisade år var det över 90 procent av alla målsägare som registrerats för endast ett försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp. Det var alltså mindre än 10 procent som registrerades som målsägare för mer än ett brottstillfälle. Det såg likadant ut för män och pojkar som kvinnor och flickor.

Målsägare för misshandel

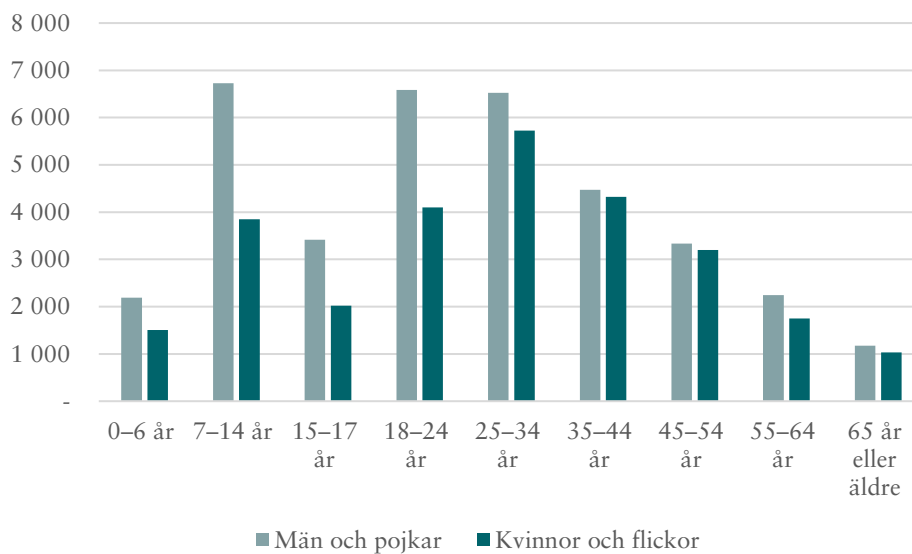
Av samtliga brottstyper som ingår i målsägarstatistiken var misshandel den brottstyp där flest personer registrerats som målsägare. År 2021 registrerades 64 400 personer som målsägare vid anmälan om misshandel. Av dem var det något fler män eller pojkar (57 procent) än kvinnor eller flickor (43 procent), se tabell 2.

Tabell 2: Antal personer som registrerades som målsägare för misshandel, uppdelat på kön samt på barn respektive vuxna, år 2021. (Procentandelarna inom parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.)

	0–17 år	18 år eller äldre
Kvinnor och flickor	7 376 (11 %)	20 135 (31 %)
Män och pojkar	12 332 (19 %)	24 326 (38 %)

Av målsägarna vid misshandel var 31 procent barn (under 18 år) och 69 procent vuxna (18 år eller äldre). Det var nästan dubbelt så många pojkar som flickor.

Figur 9: Antal registrerade målsägare för misshandel, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

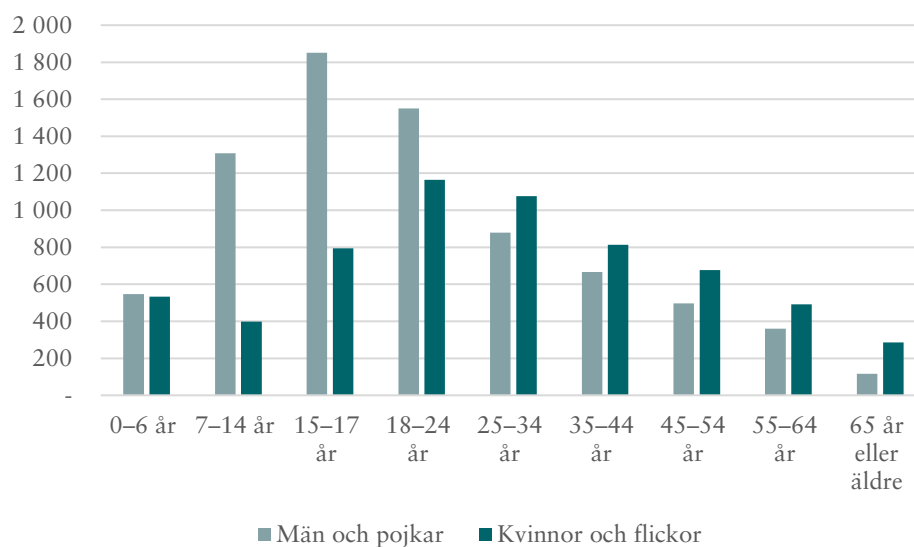

Figur 9 ovan visar en klar övervikt av män och pojkar i de yngre åldersgrupperna. Däremot ser det jämnare ut bland äldre personer, om än fortfarande med något fler män än kvinnor. Eftersom åldersintervallen inte är lika stora går det inte utifrån figur 9 att dra någon slutsats om i vilken åldersgrupp i befolkningen som flest målsägare registrerades.

Det framgår i stället i nästa figur, som visar antal registrerade målsägare per 100 000 i befolkningen, uppdelat på ålder och kön. I figur 10 blir det tydligt att det var vanligast bland pojkar i 15–17-årsåldern att registreras som målsägare för misshandel. Därefter avtog antalet målsägare per 100 000 med stigande ålder, för varje åldersgrupp. Det var därmed minst antal målsägare per 100 000 i befolkningen i den äldsta åldersgruppen, 65 år eller äldre. I åldersgrupperna mellan 7 och 24 år var det betydligt fler män och pojkar som registrerades som målsägare, mellan 7 och 17 år är det två till tre gånger så många pojkar som registrerades som målsägare per 100 000 i befolkningen jämfört med flickor i motsvarande åldrar. Från 25

års ålder och uppåt var i stället andelen kvinnor större än andelen män. Per 100 000 i befolkningen var det fler barn i åldern 0–6 år än personer över 55 år som registrerades som målsägare för misshandel.

Figur 10: Antal registrerade målsägare för misshandel per 100 000 i befolkningen, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

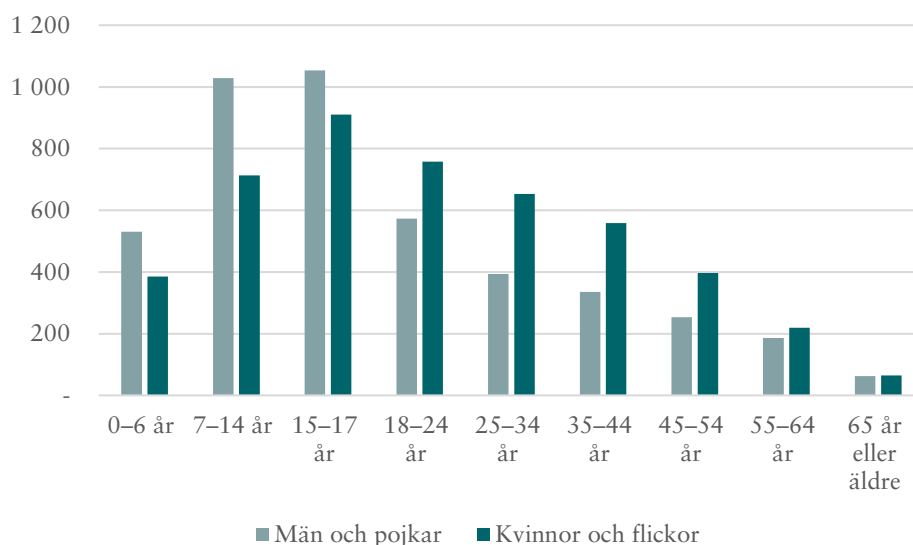
I målsägarstatistiken finns även uppgifter om misshandeln enligt brottsanmälan utförts av en för målsägaren bekant eller obekant gärningsperson.⁸

Nedan visas antalet personer som registrerats som målsägare för misshandel av en bekant person per 100 000 i befolkningen. Som figur 11 visar var det under 2021 en relativt jämn könsfördelning, med en viss övervikt för kvinnor och flickor. Bland barn och tonåringar (0–17 år) var det fler pojkar än flickor som registrerades som målsägare för misshandel av bekanta. Pojkar i åldern 7–14 och 15–17 år registrerades relativt sett oftare som målsägare än andra köns- och åldersgrupper. Bland vuxna var könsfördelningen annorlunda, där var det fler kvinnor än män som registrerades som målsägare för misshandel av en bekant gärningsperson.

Trots att det bland vuxna fanns fler kvinnor som registrerats, utgjorde bland samtliga kvinnor och flickor tonårsflickor mellan 15 och 17 år den största gruppen målsägare för misshandel av bekant.

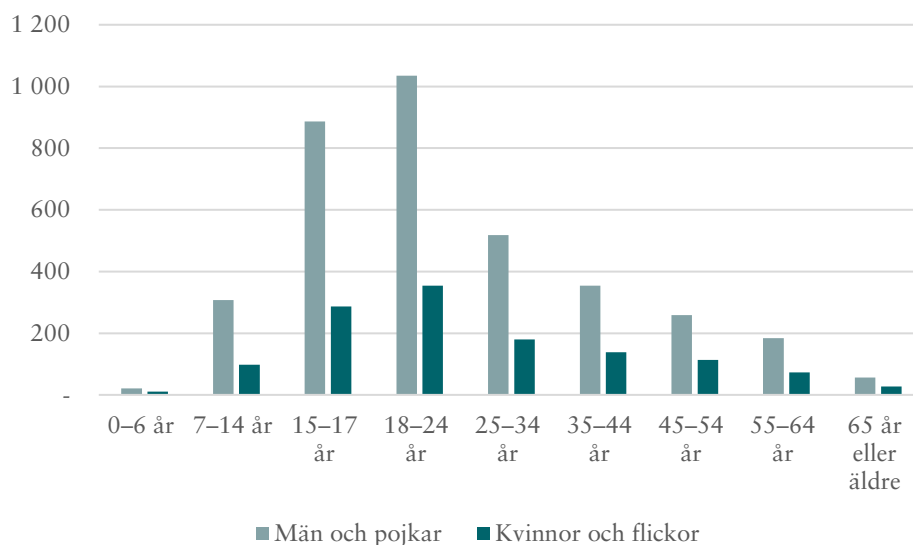
⁸ Eftersom det förekommer att samma personer fångats upp som målsägare både till en misshandel av en bekant gärningsperson och till en misshandel av en obekant gärningsperson, går det inte att summera dessa två kategorier och få en korrekt antalsuppgift för misshandel totalt (se summeringsprincipen i avsnittet Metod).

Figur 11: Antal personer per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för misshandel av en gärningsperson som de var bekanta med, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

För misshandel av obekant gärningsperson såg fördelningen av identifierade målsägare per 100 000 i befolkningen annorlunda ut, se figur 12.

Figur 12: Antal personer per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för misshandel av en obekant gärningsperson, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

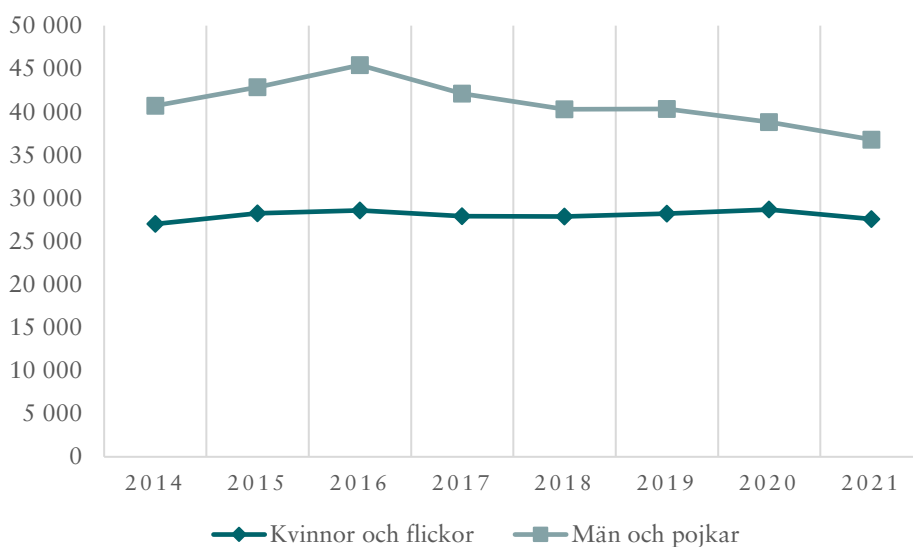
Könsfördelningen för målsägare vid misshandel av obekant gärningsperson var mycket mer ojämn, och i samtliga åldersgrupper var det flest pojkar respektive män. Barn under 15 år registrerades inte som målsägare i samma utsträckning som vid misshandel av bekanta – särskilt om de var flickor. Vid brottsanmälningar om misshandel av obekant registrerades framför allt en stor andel pojkar och unga vuxna män mellan 15-24 år som målsägare.

Bland tonåringar och unga vuxna var också könsskillnaden som störst.

Utveckling av antal registrerade målsägare under 2014–2021

Totalt har antalet målsägare för misshandel minskat med 5 procent från 2014 till 2021. Nedgången beror främst på att antalet män och pojkar som var målsägare har gått ner med 10 procent. Antalet målsägare bland kvinnor och flickor har däremot gått upp med 2 procent. Antalet män och pojkar som var målsägare ökade tydligt fram till 2016, för att därefter minska successivt. Utvecklingen för kvinnor och flickor har varit mer stabil över tid, se figur 13.

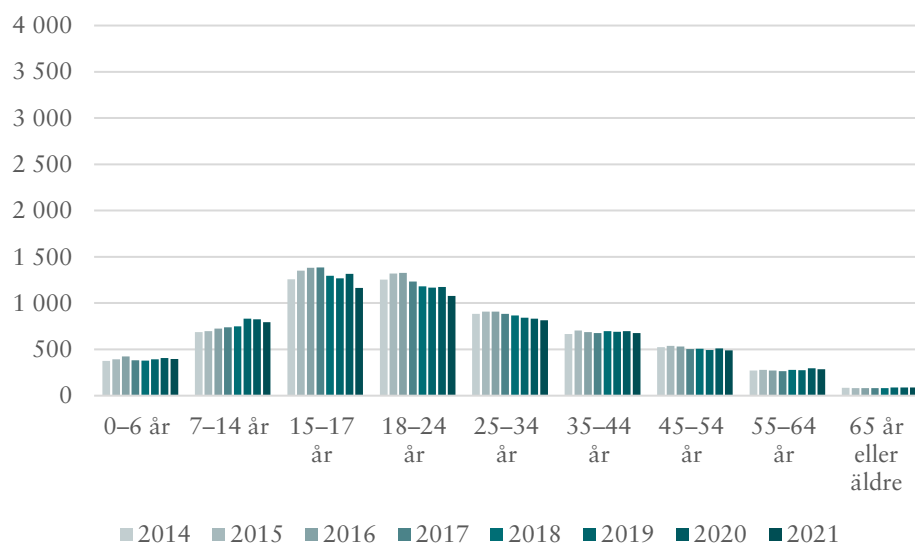
Figur 13: Utveckling av antal registrerade målsägare för misshandel uppdelat på kön, åren 2014–2021.

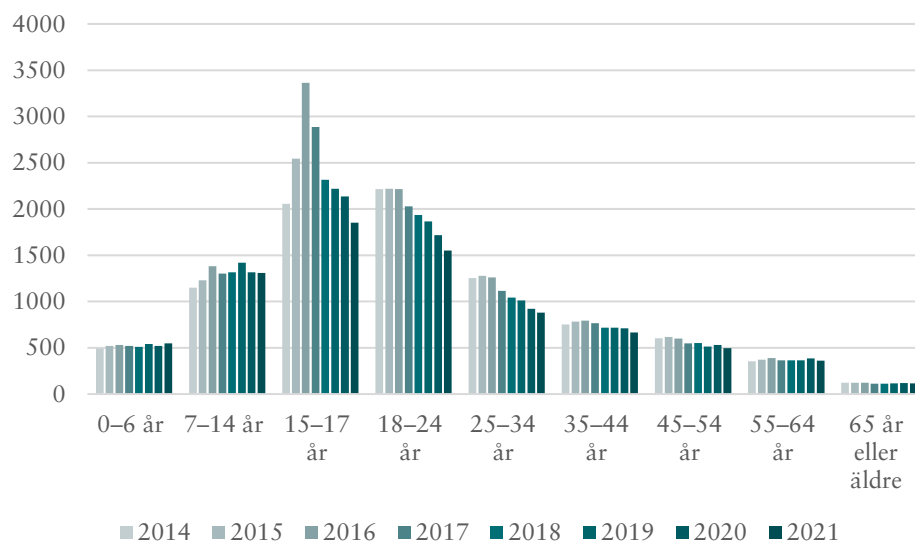
Sett till antalet personer per 100 000 i befolkningen har antal målsägare för misshandel gått ner mellan 2014 och 2021. År 2014 registrerades 699 målsägare per 100 000 i befolkningen, år 2021 var det 618. Utvecklingen förklaras av att antalet målsägare bland män och pojkar har minskat från 841 till 702 målsägare per 100 000 i befolkningen, antalet kvinnor och flickor som var målsägare har inte minskat lika mycket över åren; år 2014 var de 556 målsägare per 100 000, och år 2021 var de 533.

Följande två figurer visar samma resultat som figur 10 ovan, men även resultat för tidigare år.

Figur 14: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för misshandel, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 15: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för misshandel, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

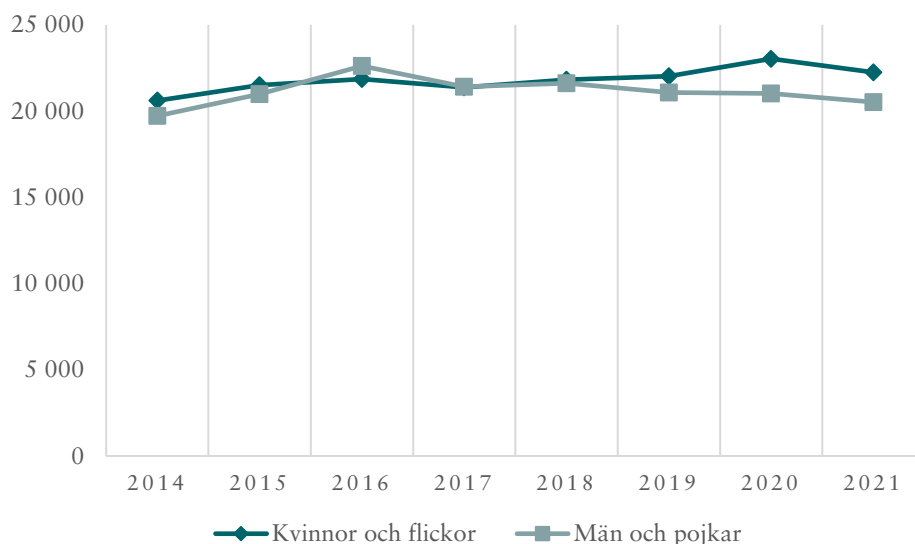

Som figur 14 och figur 15 visar var nivån i alla köns- och åldersgrupper antingen stabil eller nedåtgående, när man tittar på antal målsägare per 100 000 i befolkningen mellan åren 2014 och 2021. Det enda undantaget är åren 2016 och 2017, där en topp kan ses för andelen tonårspojkar mellan 15 och 17 år. Den nedåtgående trenden är även tydligt starkare bland pojkar och män mellan 15 och 34 år.

Nedan visas motsvarande figurer för antal registrerade målsägare för misshandel av en bekant respektive obekant gärningsperson. Av

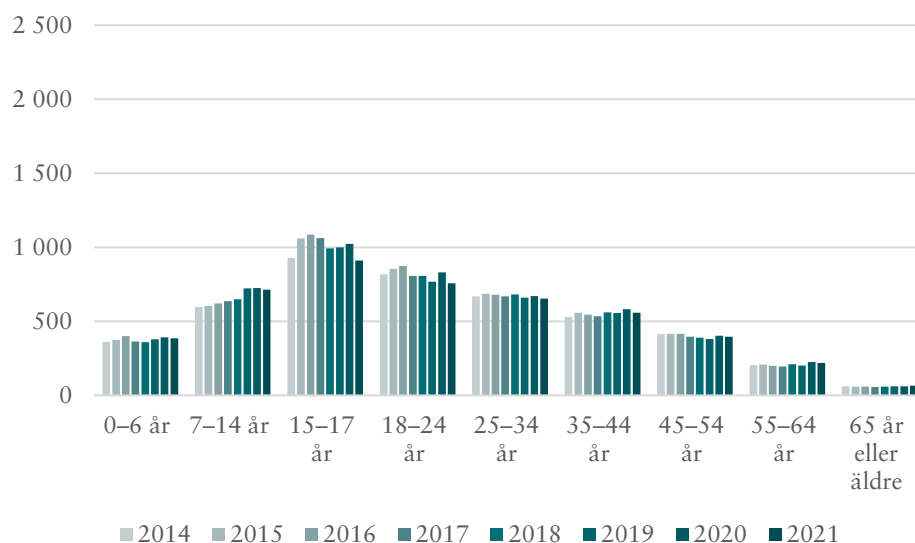
nedanstående figur 16, över antal målsägare för misshandel av bekant gärningsperson, framgår att könsfördelningen har varit jämn över åren, men att antalet kvinnor och flickor som registrerades som målsägare var något större än antalet män och pojkar under pandemiåren 2020 och 2021. Det har skett en mindre ökning av antalet målsägare för båda könen sett över hela perioden 2014–2021.

Figur 16: Utveckling av antal registrerade målsägare för misshandel av en gärningsperson som de var bekanta med, uppdelat på kön, åren 2014–2021.

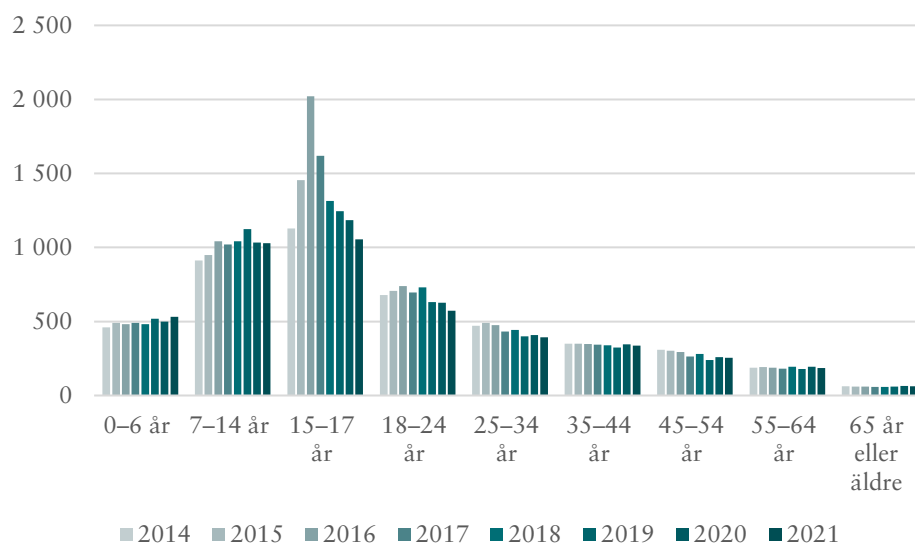

Antalet målsägare vid brottsanmälan om misshandel av en bekant gärningsperson har minskat något under åren, jämfört med antalet personer i befolkningen. Det beror främst på att färre män och pojkar över åren har registrerats som målsägare per 100 000 i befolkningen. För dem har antalet minskat från 407 till 391 målsägare per 100 000. För kvinnor och flickor har antalet gått upp något, år 2014 var det 425 och år 2021 var det 430 målsägare per 100 000 i befolkningen. För båda könen syns att antalet barn i åldern 7–14 år ökade med tiden (se figurerna 17 och 18).

Figur 17: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerats som målsägare för misshandel av en gärningsperson som de var bekanta med, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

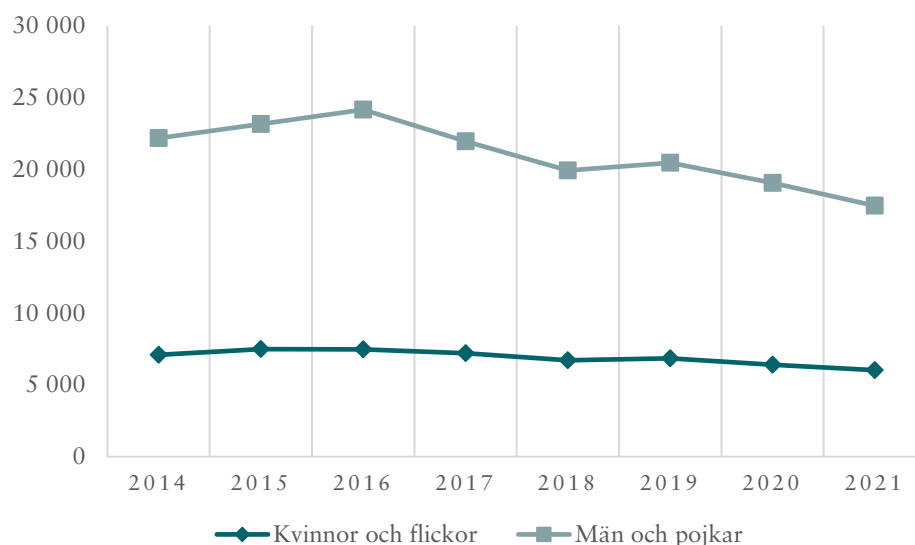

Figur 18: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerats som målsägare för misshandel av en gärningsperson som de var bekanta med, uppdelat på ålder, åren 2014–2020.

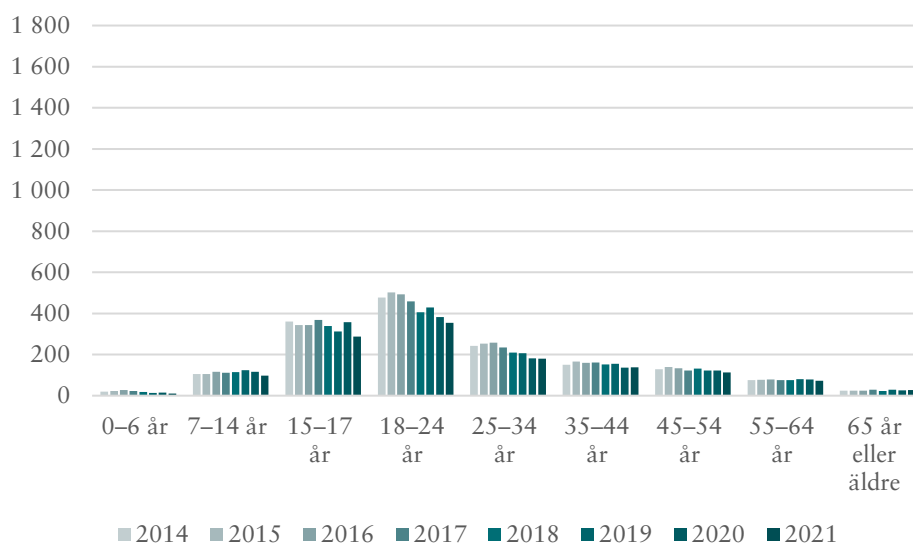
Figur 19 nedan visar utvecklingen av antal registrerade målsägare för misshandel av obekant gärningsperson. Utöver en ojämns fördelning visar figuren också en nedåtgående trend sedan 2014 för båda könen (en minskning med 21 procent för män och pojkar och 15 procent för kvinnor och flickor). Från 2020 har antalet målsägare i denna grupp gått ner med 8 procent.

Figur 19: Utveckling över antal registrerade målsägare för misshandel av en obekant gärningsperson, uppdelat på kön, åren 2014–2021.

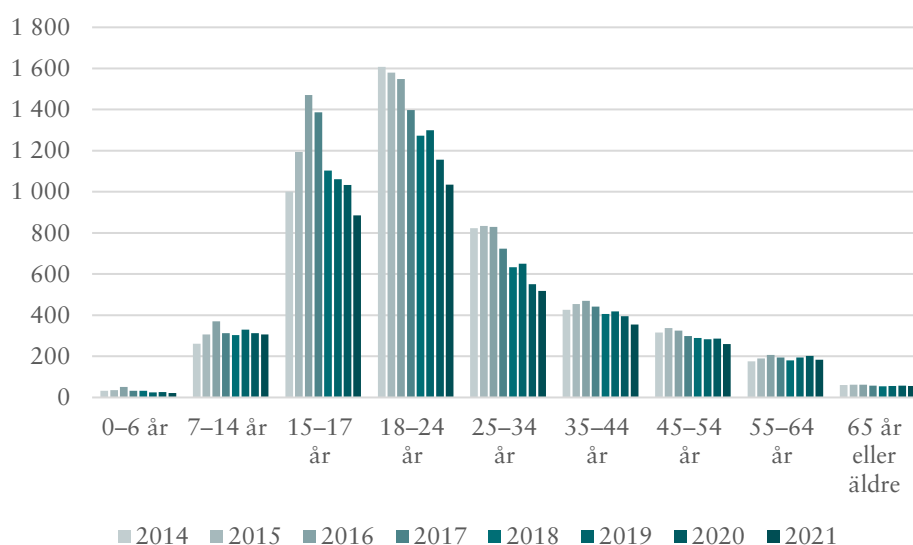

Även i relation till befolkningen har antalet registrerade målsägare minskat under perioden (se figurerna 20 och 21). Utvecklingen drivs framför allt av att antalet män och pojkar minskat från 458 till 333 målsägare per 100 000. Även här noteras en topp bland män och pojkar 2016. För kvinnor och flickor har antalet målsägare gått ner från 146 till 116 målsägare per 100 000 i befolkningen. Här var det framför allt bland vuxna mellan 18 och 34 år som antalet minskade, medan barn under 15 år och andelen målsägare över 55 år höll sig på samma nivåer som det föregående året. Här ska nämnas att det vid Brås analyser av statistiken över anmälda brott bedömts att pandemin har haft en påverkan på antalet misshandelsbrott mot obekant. Det är alltså troligt att minskningen av antalet registrerade målsägare för denna brottstyp under 2020 och 2021 till viss del beror på pandemin och den minskade rörelsen i samhället, liksom på restriktioner gällande alkoholservice på restauranger och barer.

Figur 20: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för misshandel av en obekant gärningsperson, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 21: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för misshandel av en obekant gärningsperson, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

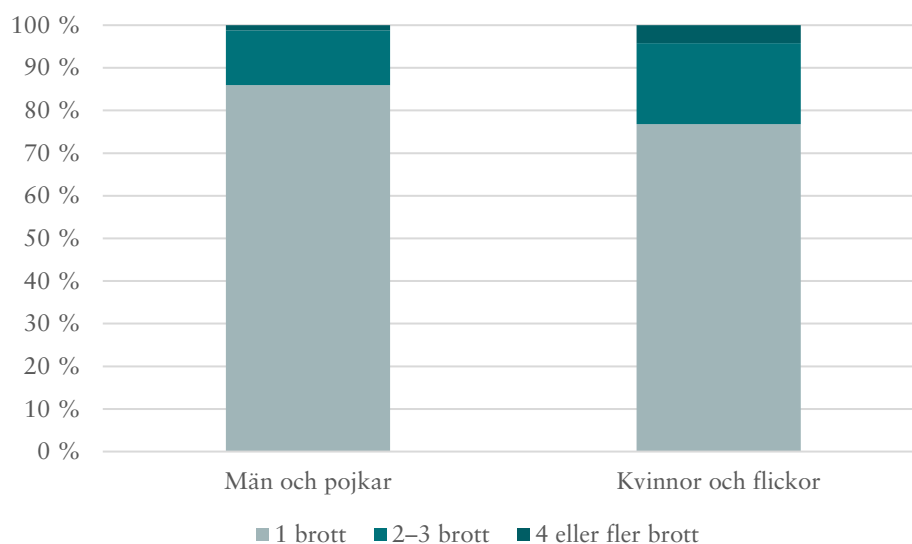
Antal registrerade målsägare för ett eller flera misshandelsbrott

Hur många misshandelsbrott en målsägare i genomsnitt registrerats för under 2021 skiljer sig delvis åt mellan könen.

Vanligast för båda könen var att ha varit målsägare för ett enda misshandelsbrott. Kvinnor och flickor blev dock oftare än män och pojkar registrerade för två eller fler misshandelsbrott. Av målsägarna bland kvinnor och flickor hade 23 procent blivit registrerade för två brott eller

fler, och av dessa hade 4 procent blivit registrerade för fyra brott eller fler (se figur 22).

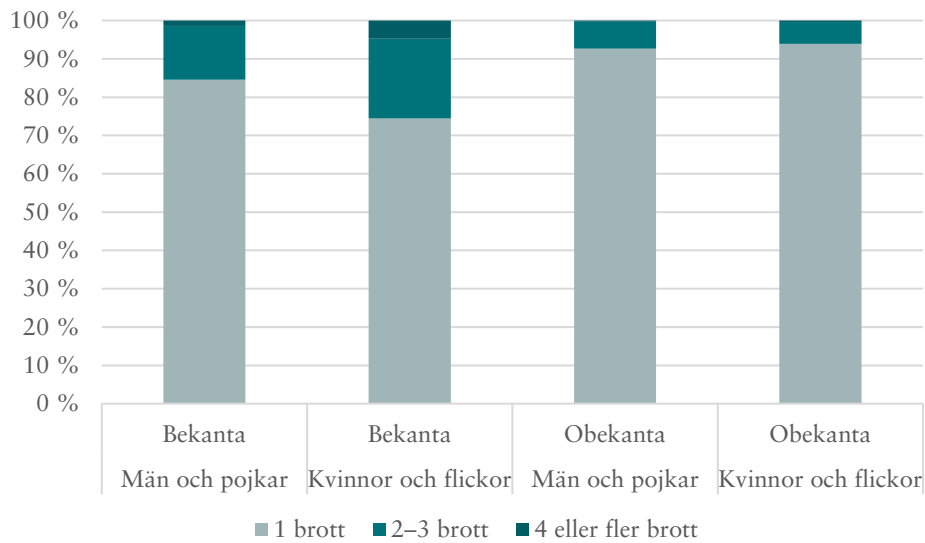
Figur 22: Andel (%) registrerade målsägare för misshandel, uppdelade på antal brott och kön, år 2021.

Bland män och pojkar var det 14 procent som registrerades som målsägare för fler än ett misshandelsbrott, varav 1 procent registrerades för fyra eller fler brott. För båda könen har andelen personer som registrerades som målsägare mer än en gång under året gått upp något mellan 2014 och 2021, med runt 2-4 procentenheter.

Delar man däremot upp resultaten på målsägare för misshandel av bekanta respektive obekanta, framkommer ett mer differentierat mönster (se figur 23).

Figur 23: Andel (%) registrerade målsägare för misshandel av en bekant respektive en obekant gärningsperson, uppdelade på antal brott och kön, år 2021.

Vid misshandel av bekant var antalet målsägare ungefär lika stort bland kvinnor och flickor som bland män och pojkar, men de som registrerats som målsägare för mer än ett brott var fler bland kvinnor och flickor än bland män och pojkar. En fjärdedel av de kvinnor och flickor som hade registrerats vid misshandel av bekant hade blivit det mer än en gång under året. Bland män och pojkar var motsvarande andel 15 procent. Jämfört med 2014 har andelen personer som registrerats som målsägare mer än en gång gått upp, för båda könen – för kvinnor och flickor med 4 procentenheter och för män och pojkar med 1 procentenhet.

Antalet målsägare för misshandel av obekant hade en annan fördelning. Tre fjärdedelar av målsägarna var män eller pojkar, och en fjärdedel av målsägarna var kvinnor eller flickor. Det fanns ytterst få målsägare som registrerats för misshandel av obekant fyra gånger eller fler. Även att ha blivit registrerad 2–3 gånger var förhållandevis ovanligt och gällde endast 7 procent av målsägarna (för kvinnor och flickor var andelen ytterligare 1 procentenhet mindre). Det betyder alltså att de allra flesta av målsägarna vid misshandel av obekant blev registrerade för ett sådant brott endast en gång under året. Fördelningen såg likartad ut även tidigare år.

Målsägare för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning

Grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning är två av de mer allvarliga brotten i kapitel 4 i brottsbalken. Brotten skiljer sig från de flesta andra brott på så vis att de består av en samling upprepade brott, som har pågått under en kortare eller längre tidsperiod. Brotten kan utgöras av till exempel misshandel, hot, tvång, sexuellt ofredande eller skadegörelse.

Eftersom brotten kan ha pågått under längre tid är det bra att tänka på att det är den lägsta åldern som redovisas i statistiken.

Grov kvinnofridskränkning skiljer sig från grov fridskränkning genom att det ska ha begåtts av en man mot en kvinna som han lever eller har levt ihop med i en äktenskapsliknande relation. Det finns ett litet antal minderåriga flickor registrerade som målsägande för grov kvinnofridskränkning, framförallt i de äldre tonåren. Dessa redovisas i statistiken, men med undantag för barn 0–6 år eftersom bedömningen har gjorts att det i förkommande fall handlar om felregistreringar. Om brottet begås i andra nära relationer (till exempel inom familjen), rubriceras det som grov fridskränkning, vilket kan ha både barn och vuxna av båda könen som målsägare.

År 2021 registrerades 1 369 flickor och kvinnor som målsägare för grov kvinnofridskränkning, och 1 124 personer för grov fridskränkning.

Tabell 3: Antal kvinnor och flickor som registrerats som målsägare för grov kvinnofridskränkning 2021. (Procentandelarna inom parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.)

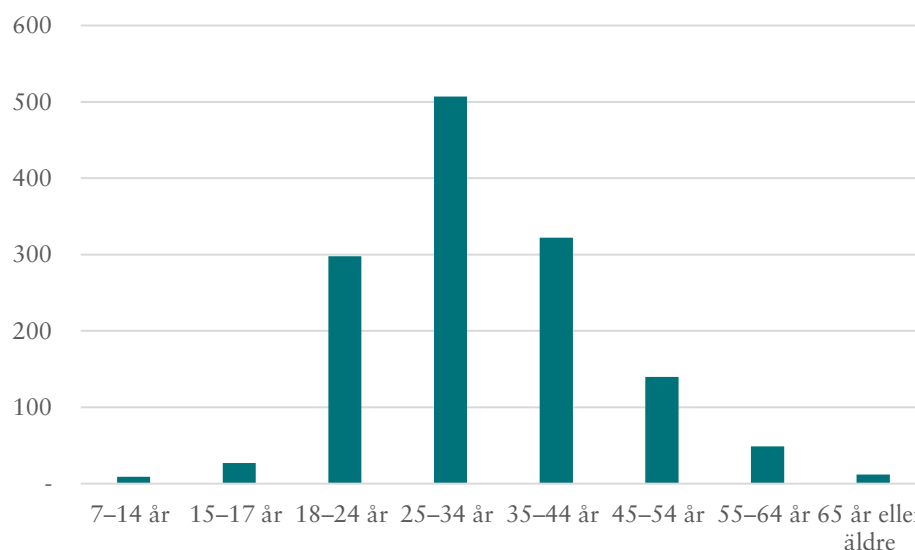
	Flickor, 7–17 år	Kvinnor, 18 år eller äldre
Grov kvinnofridskränkning	36 (3 %)	1 328 (97 %)

Tabell 4: Antal registrerade målsägare för grov fridskränkning, uppdelat på kön samt barn respektive vuxna 2021. (Procentandelarna i parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.)

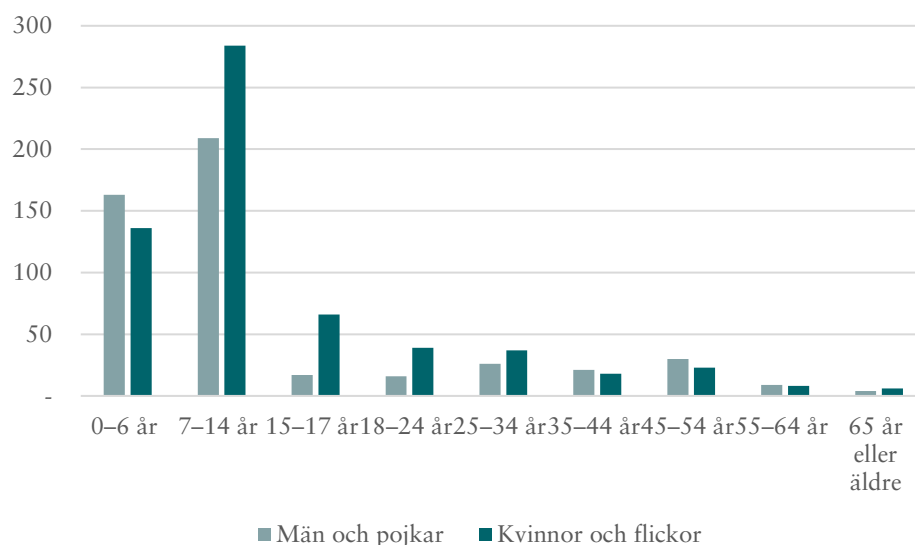
	Barn, 0–17 år	Vuxna, 18 år eller äldre
Kvinnor och flickor	486 (44 %)	131 (12 %)
Män och pojkar	389 (35 %)	106 (10 %)

Som tabell 3 visar var de absolut flesta målsägare för grov kvinnofridskränkning vuxna kvinnor. Det blir också tydligt i figur 24 att endast få tonåringar registrerades. Bland de målsägare som registrerats för grov fridskränkning var nästan 80 procent barn (se tabell 4 och figur 25).

Figur 24: Antal registrerade målsägare för grov kvinnofridskränkning, uppdelat på ålder, år 2021.

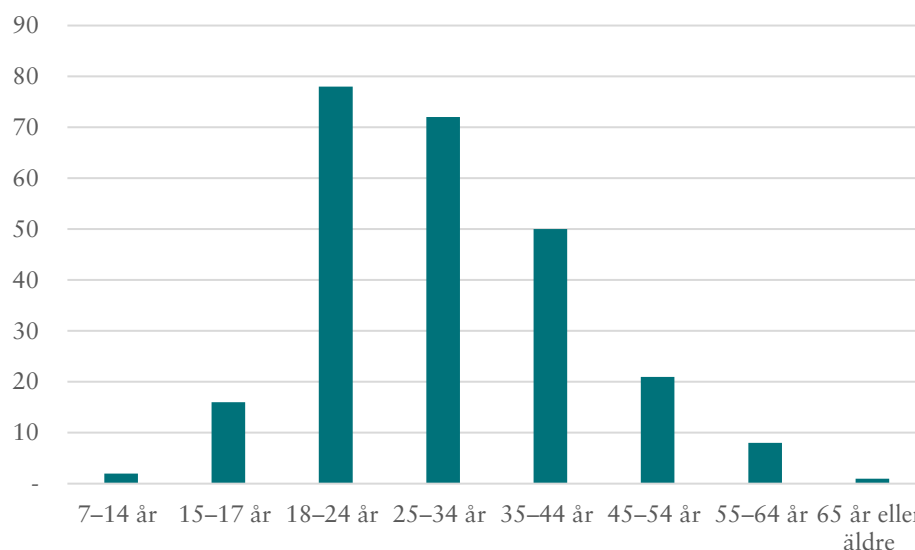

Figur 25: Antal registrerade målsägare för grov fridskränkning, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

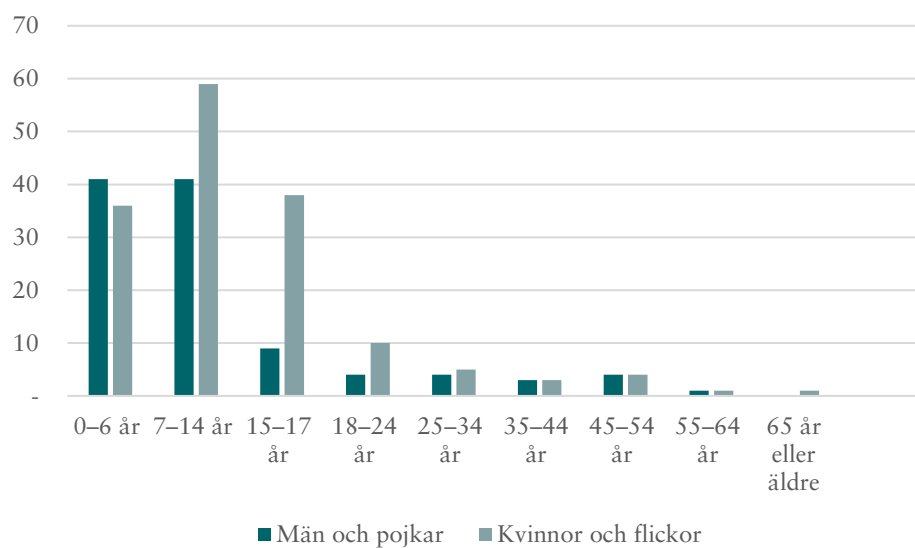

För att jämföra olika åldersgrupper med varandra är det, som vi tidigare konstaterat, lämpligare att titta på antal målsägare per 100 000 i varje åldersgrupp. Figur 26 visar att andelen (i stället för antalet) registrerade målsägare för grov kvinnofridskränkning var störst i gruppen kvinnor 18–24 år, följt av kvinnor i åldern 25–34 år. Figuren visar också att det är vanligare med målsägare för grov kvinnofridskränkning bland flickor i åldern 15–17 år än bland kvinnor som är 55 år eller äldre. Det är mycket ovanligt med målsägare i åldrarna 7–14 år och 65 år eller äldre.

Figur 26: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för grov kvinnofridskränkning, uppdelat på ålder, år 2021.

Figur 27: Antal registrerade målsägare per 100 000 i befolkningen för grov fridskränkning, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

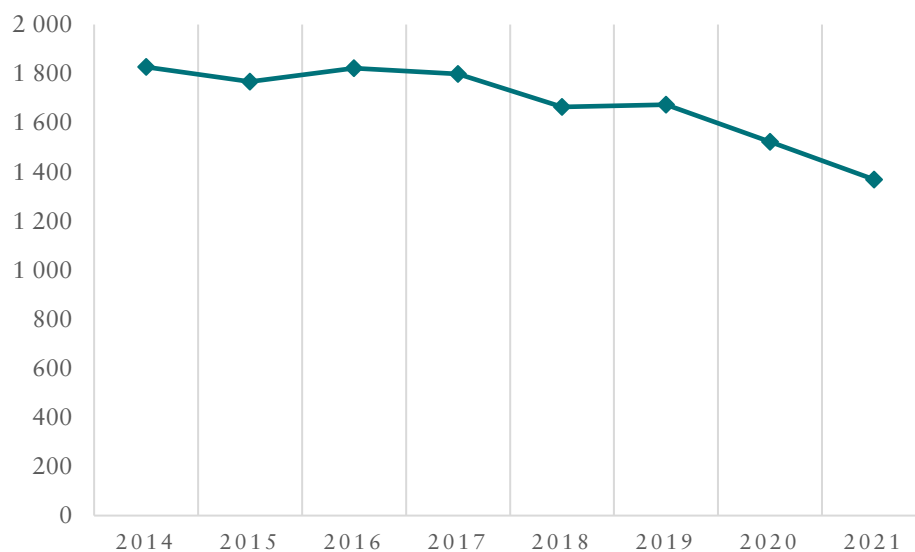

Figur 27, som visar antalet målsägare per 100 000 i befolkningen, bekräftar att det framför allt är barn som registrerats som målsägare för grov fridskränkning. Bland flickor var det 7-14-åringarna som hade störst andel målsägare registrerade för grov fridskränkning. Bland pojkarna var det ungefär lika stora andelar i gruppen 0-6 år som i gruppen 7-14 år. Trots att man skiljer på grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning var det bland vuxna vanligare att kvinnor var målsägare för grov fridskränkning än män.

Utveckling av antal registrerade målsägare under 2014–2021

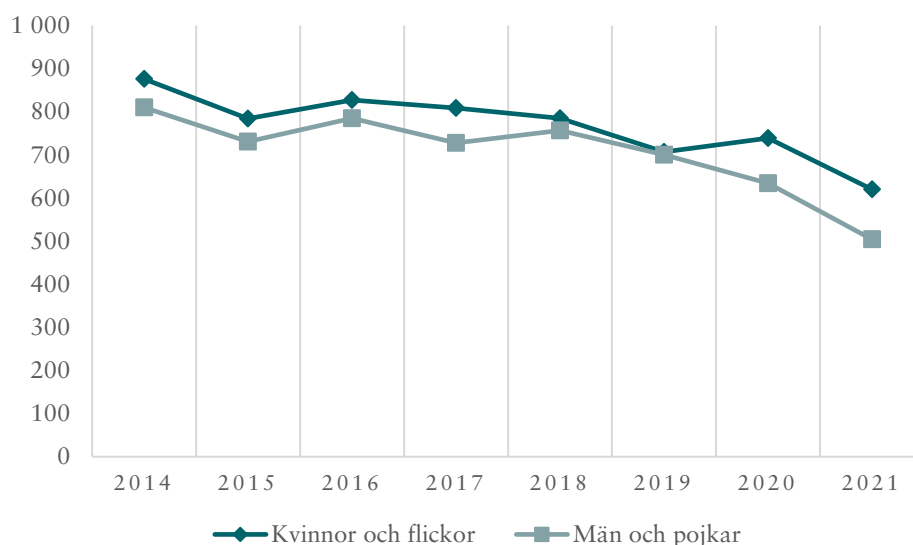
Sedan 2014 har antalet registrerade målsägare för grov kvinnofrids-
kränkning gått ner med 25 procent (se figur 28). Här ska nämnas att
brottets konstruktion gör statistiken känslig för eventuella förändringar i de
brottsutredande myndigheternas registreringsrutiner, och i vilken grad de
vid anmälan registrerar grov kvinnofridskränkning eller de underliggande
brotten.

Figur 28: Utveckling av antal registrerade målsägare för grov kvinnofridskränkning, åren 2014–2021.

Antalet målsägare för grov fridskränkning har gått ner ännu mer än grov kvinnofridskränkning, med 33 procent (figur 29).

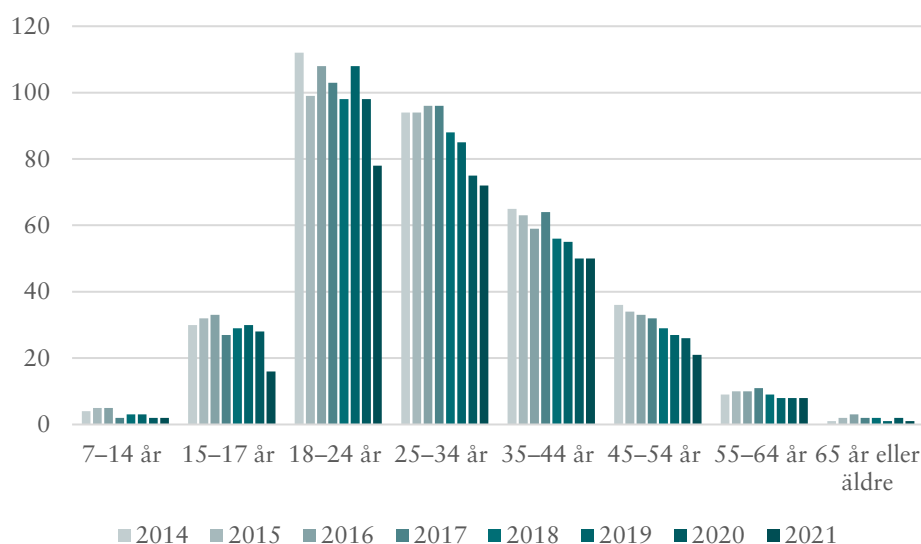
Figur 29: Utveckling av antal registrerade målsägare för grov fridskränkning, åren 2014–2021.

Figur 29 visar att utvecklingen av antalet män och pojkar som registrerats som målsägare för grov fridskränkning i stort liknade antalet kvinnor och flickor. Skillnaden mellan könen var dock större 2020 och 2021 än tidigare år.

En blick på hur nedgången ser ut för grov kvinnofridskränkning i olika åldersgrupper visar att nedgången har skett i samtliga åldersgrupper.

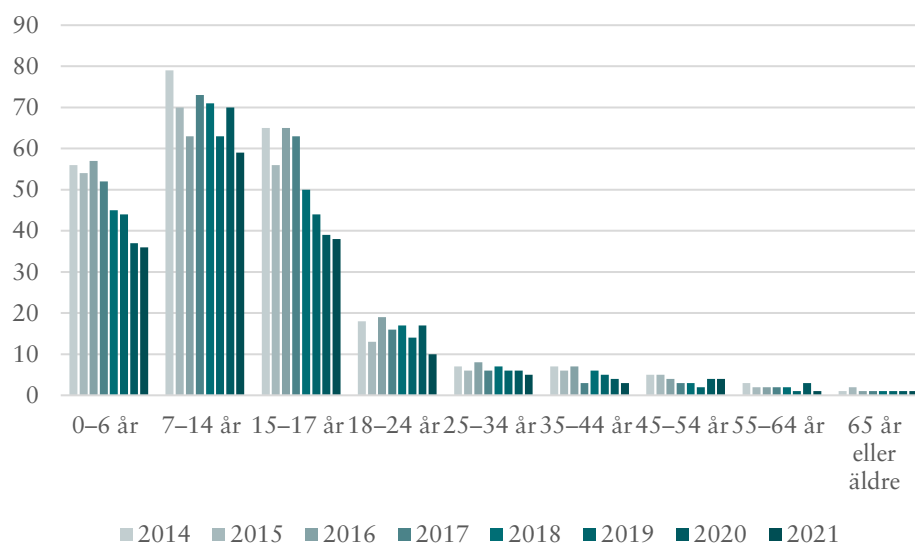
Figur 30: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för grov kvinnofridskränkning, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

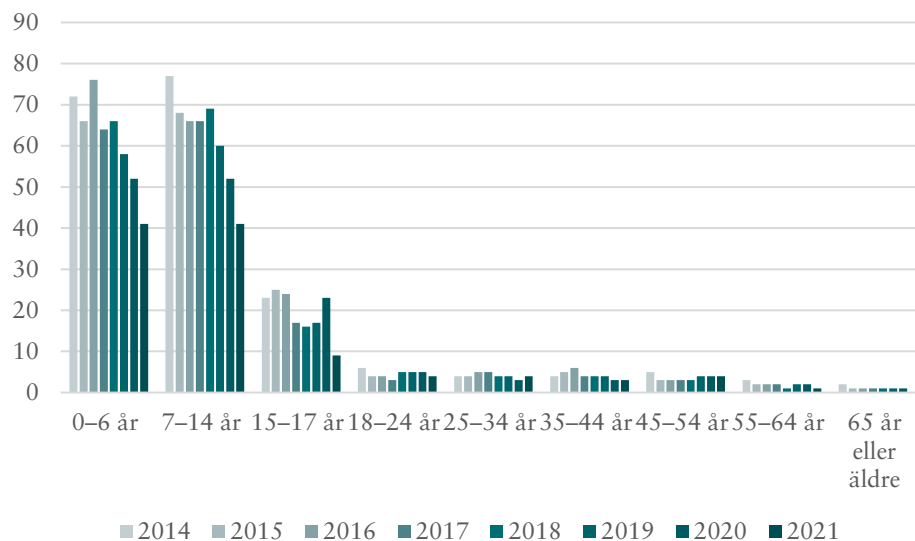
Totalt har antalet kvinnor och flickor som registrerats som målsägare för

grov kvinnofridskränkning gått ner från 38 till 26 per 100 000 i befolkningen. För grov fridskränkning gick antalet registrerade målsägare ner från 17 till 11 per 100 000 i befolkningen under samma period.

Figur 31: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för grov fridskränkning, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 32: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för grov fridskränkning, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Bland kvinnor och flickor har andelarna framför allt minskat för 15–17-åringarna och 18–24-åringarna. Det betyder att det skett en förskjutning till en större andel 7–14-åriga flickor bland målsägarna, eftersom de 2021 utgjorde en större andel av målsägarna än 2014. Bland män och pojkar har andelen minskat i alla åldrar under 18 år, vilket betyder att de vuxna

männens andel av samtliga målsägare har ökat under åren.

Antal registrerade målsägare för en eller flera grova kvinnofridskränkningar respektive grova fridskränkningar

Av de 1 369 kvinnor och flickor som registrerades som målsägare för grov kvinnofridskränkning, registrerades 96 procent endast en gång under året. De övriga målsägarna registrerades för grov kvinnofridskränkning vid två eller tre tillfällen. Det fanns inga målsägare som registrerades mer än tre gånger under året. Här tål det att upprepas att grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning betyder att målsägaren vid upprepade tillfällen har utsatts för olika brott, vilket alltså innebär att resultatet från det här avsnittet inte är helt jämförbart med resultat för andra brottstyper. Resultaten har varit i stort sett likadana även tidigare år.

Även vid grov fridskränkning var majoriteten av målsägarna registrerade för endast ett brott, även om andelen var något mindre än för grov kvinnofridskränkning och låg på 87–88 procent. Att någon blivit registrerad för mer än tre brott har varit mycket ovanligt under alla år.

Målsägare för olaga hot

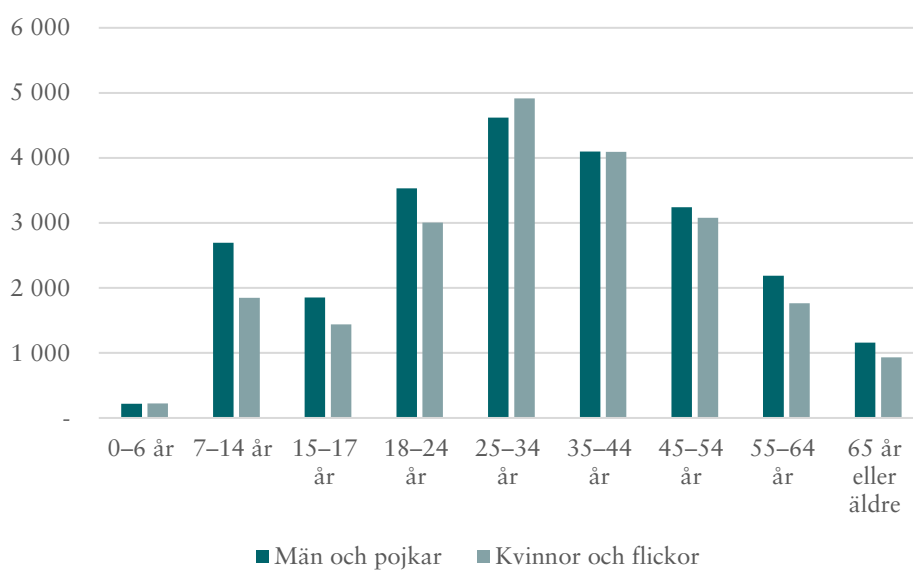
Ett av de vanligaste brotten i brottsbalkens fjärde kapitel är olaga hot.

Tabell 5: Antal registrerade målsägare för olaga hot, uppdelat på kön samt på barn respektive vuxna, år 2021. (Procentandelarna inom parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.)

	Barn, 0–17 år	Vuxna, 18 år eller äldre
Kvinnor och flickor	3 508 (8 %)	17 778 (40 %)
Män och pojkar	4 769 (11 %)	18 833 (42 %)

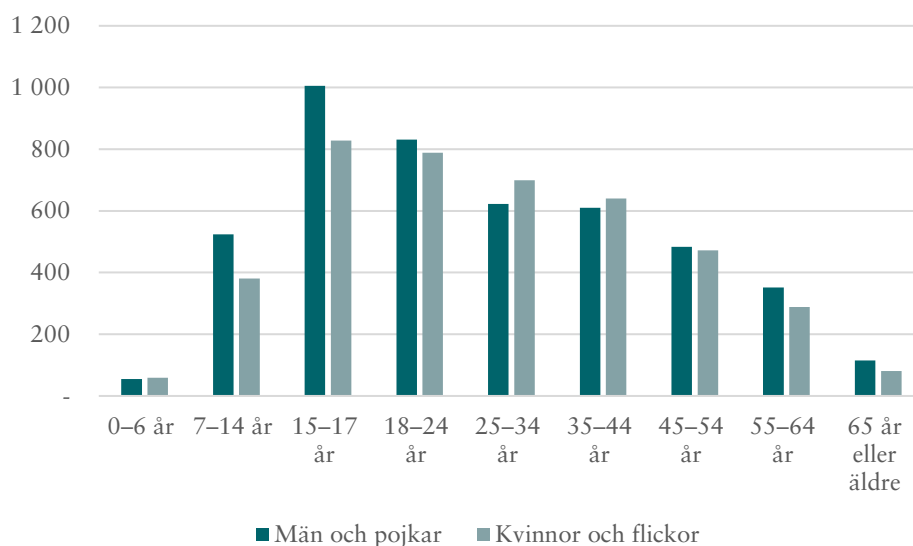
År 2021 registrerades 45 000 personer som målsägare för olaga hot, med en viss övervikt av män och pojkar (53 procent).

Figur 33: Antal registrerade målsägare för olaga hot, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

Både tabell 5 och figur 33 ovan visar att antalet vuxna målsägare var mycket större än det antal målsägare som var barn. Men om man i stället tittar på antalet målsägare per 100 000 i befolkningen (se figur 34 nedan), blir det tydligt att det framför allt var en större andel tonåringar och unga vuxna som registrerades som målsägare för olaga hot.

Figur 34: Antal registrerade målsägare för olaga hot per 100 000 i befolkningen, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

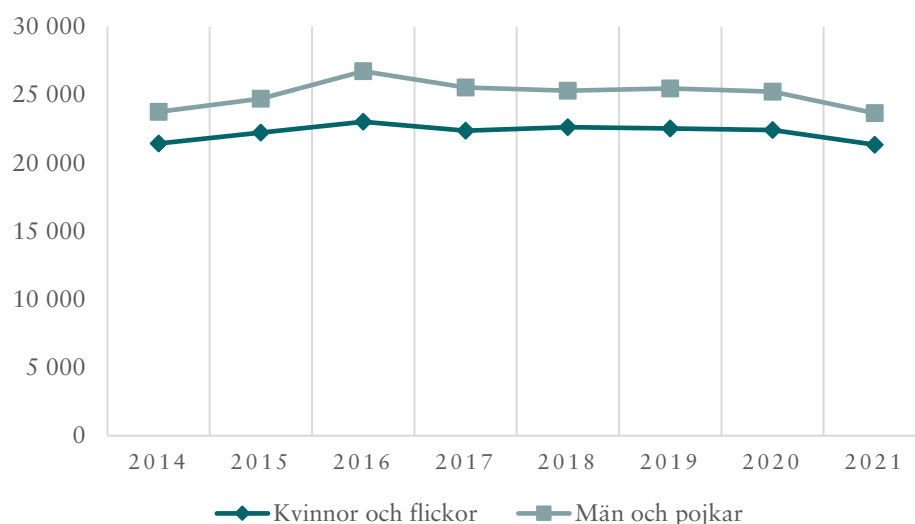
Störst antal målsägare för olaga hot per 100 000 i befolkningen registrerades bland tonåringar i åldern 15-17 år. Könsfördelningen i denna åldersgrupp var ojämn, med en övervikt av pojkar. Även i de andra

åldersgrupperna var det oftast något fler män eller pojkar. Undantagen var åldersgrupperna inom spannet 25–44 år, där det fanns något fler kvinnor bland målsägarna för olaga hot per 100 000 i befolkningen. Små barn (0–6 år) registrerades ytterst sällan som målsägare för olaga hot.

Utveckling av antal registrerade målsägare under 2014–2021

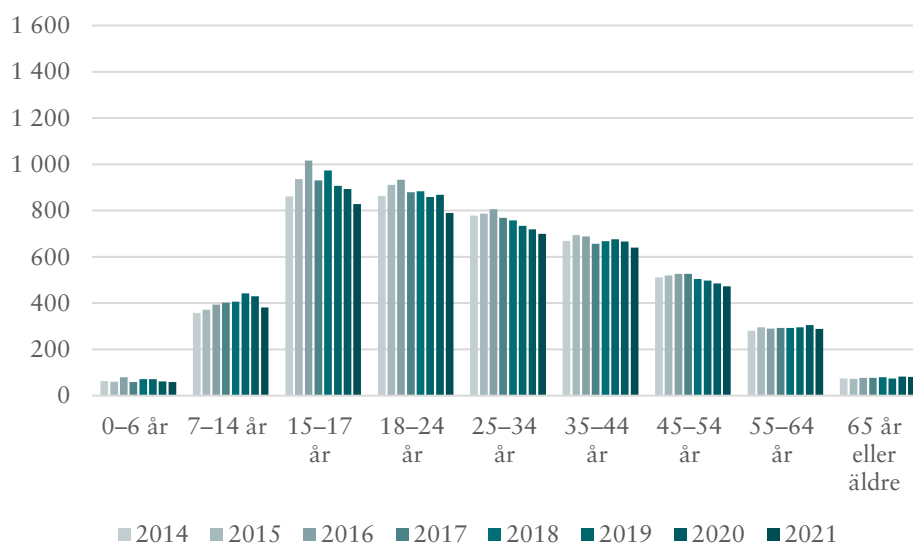
Antalet målsägare för olaga hot har varit relativt konstant över tid, så när som på en viss ökning 2016 (se figur 35 nedan).

Figur 35: Utveckling av antal registrerade målsägare för olaga hot, uppdelat på kön, åren 2014–2021.

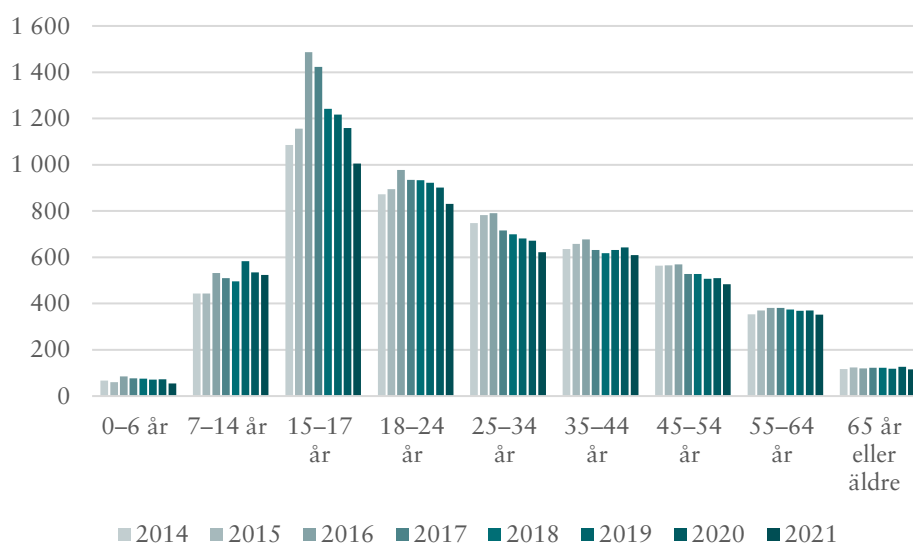

Både det totala antalet målsägare som antalet målsägare per 100 000 i befolkningen har gått ner. År 2014 var 466 personer per 100 000 i befolkningen målsägare för olaga hot, men hade 2021 sjunkit till 432. Figurerna 36 och 37 nedan visar motsvarande uppgifter som figur 34 ovan, men inkluderar även tidigare år. Figurerna är uppdelade på kön.

Figur 36: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för olaga hot, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 37: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för olaga hot, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Precis som för misshandel, ökade andelen barn som var målsägare även för olaga hot, och då framför allt andelen barn i åldern 7–14 år. För tonårspojkar skedde en större uppgång i antal åren 2016 och 2017, något som inte skedde bland flickorna. Bland de övriga åldersgrupperna var tendensen nedåtgående, förutom bland personer 55 år eller äldre.

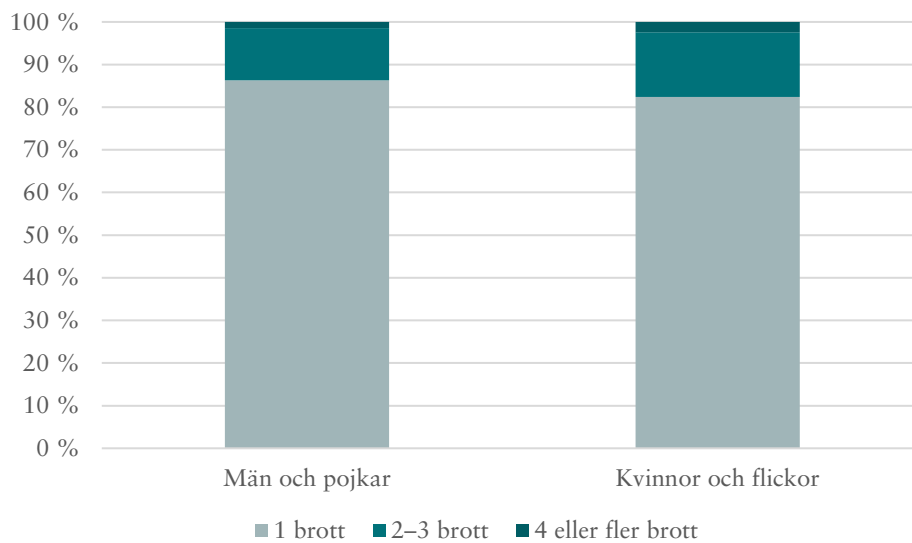
Antal registrerade målsägare för ett eller flera olaga hot

Av de personer som registrerades som målsägare för olaga hot 2021, blev 84 procent registrerade endast en gång under året. Således blev 16 procent

av målsägarna registrerade mer än en gång för olaga hot, varav 2 procent fyra gånger eller fler.

Av dem som registrerades som målsägare för olaga hot var det något fler män och pojkar än kvinnor och flickor. Däremot var andelen flickor och kvinnor som registrerades som målsägare för *fler än ett* olaga hot större än bland pojkar och män – 17 procent jämfört med 13 procent, se figur 38 nedan. För båda könen har andelarna varit relativt likartade under alla åren.

Figur 38: Andel (%) registrerade målsägare för olaga hot, uppdelade på antal brott och kön, år 2021.

Målsägare för ofredande

Ofredande ingår i kapitel 4 i brottsbalken och har ungefär lika många målsägare som olaga hot. Under 2021 registrerades 29 300 kvinnor och flickor samt 19 300 män och pojkar som målsägare för ofredande.

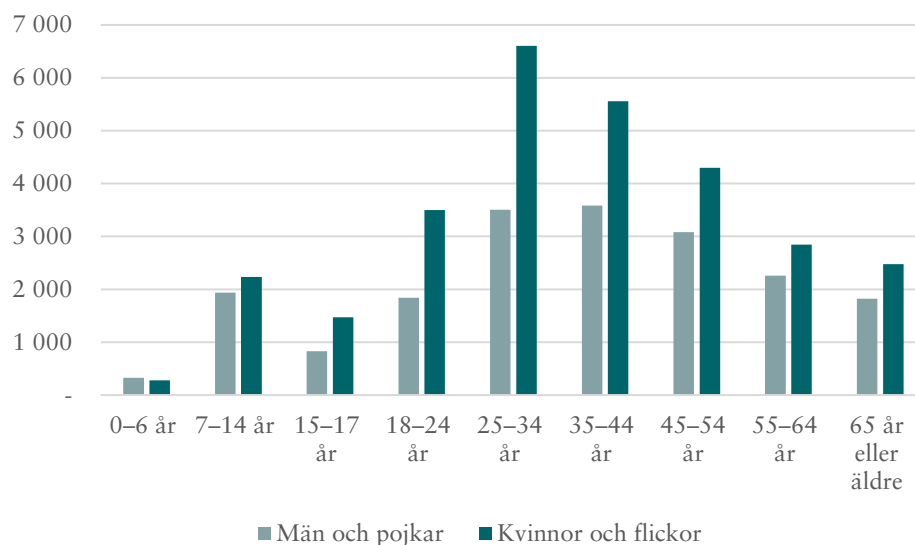
Tabell 6: Antal registrerade målsägare för ofredande, uppdelat på kön samt på barn respektive vuxna, år 2021. (Procentandelarna inom parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.)

	Barn, 0–17 år	Vuxna, 18 år eller äldre
Kvinnor och flickor	3 982 (8 %)	25 275 (52 %)
Män och pojkar	3 091 (6 %)	16 091 (33 %)

Som ses i tabell 6 var hälften av alla målsägare vuxna kvinnor. I alla åldrar över 6 år kan man se en tydlig könsskillnad. I åldersgrupperna 18–24 och

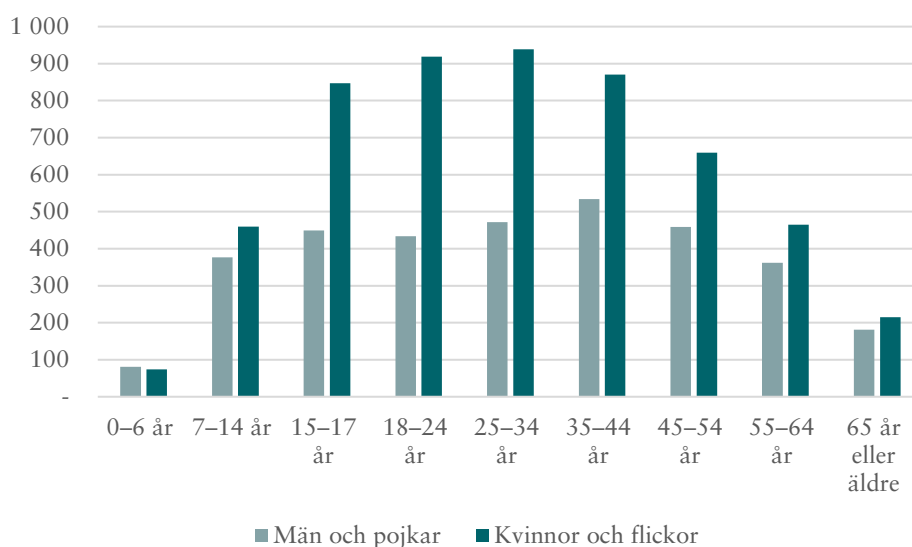
25–34 år var det nästan dubbelt så många registrerade kvinnor som män, se figur 39.

Figur 39: Antal registrerade målsägare för ofredande, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

Könsskillnaden syns även tydligt i figur 40, som visar antalet målsägare för ofredande per 100 000 personer i befolkningen.

Figur 40: Antal registrerade målsägare för ofredande per 100 000 i befolkningen, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

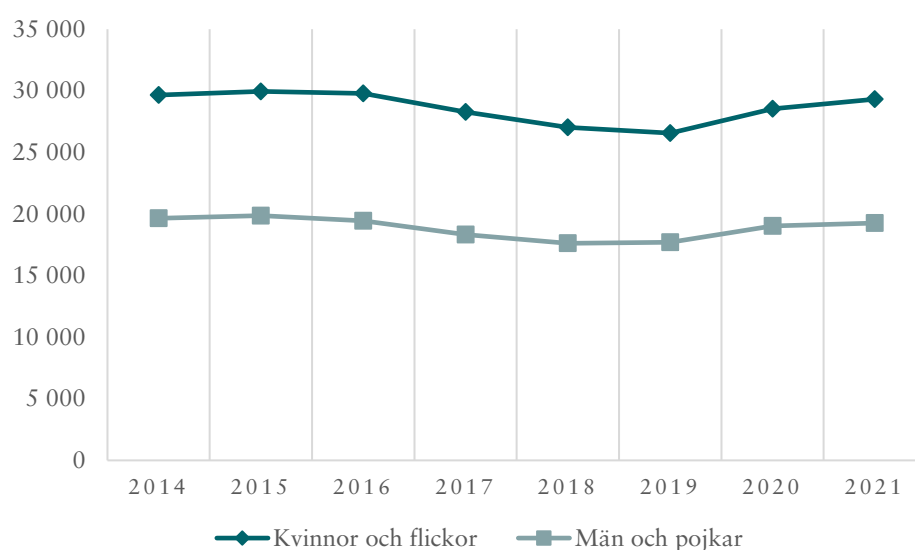
Figur 40 visar också att störst andel registrerade kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen fanns bland 25–34-åringar, och att antalet vuxna kvinnor per 100 000 i befolkningen i åldern 18–44 år som registrerats som målsägare var något större än motsvarande andel bland 15–17-åriga flickor.

Bland män och pojkar registrerades störst andel målsägare för ofredande i åldern 35–44 år. Näst störst andel målsägare registrerades bland 25–34-åriga män. Pojkar 15–17 år registrerades dock oftare som målsägare än både 18–24-åriga eller 55–64-åriga män. En mycket liten andel av barn i åldern 0–6 år registrerades som målsägare för ofredande. Det var inte heller någon stor andel bland personer som var 65 år eller äldre.

Utveckling av antal registrerade målsägare under 2014–2021

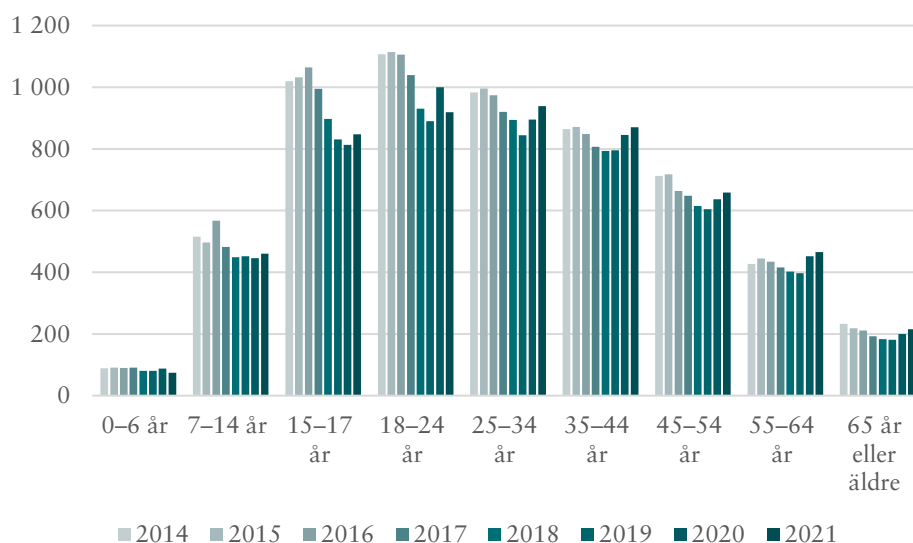
Antal målsägare för ofredande gick ner åren 2017–2019, men har under 2020 och 2021 gått upp igen, till nästan samma nivå som 2014 (se figur 41).

Figur 41: Utveckling över antal registrerade målsägare för ofredande, uppdelat på kön, åren 2014–2021.

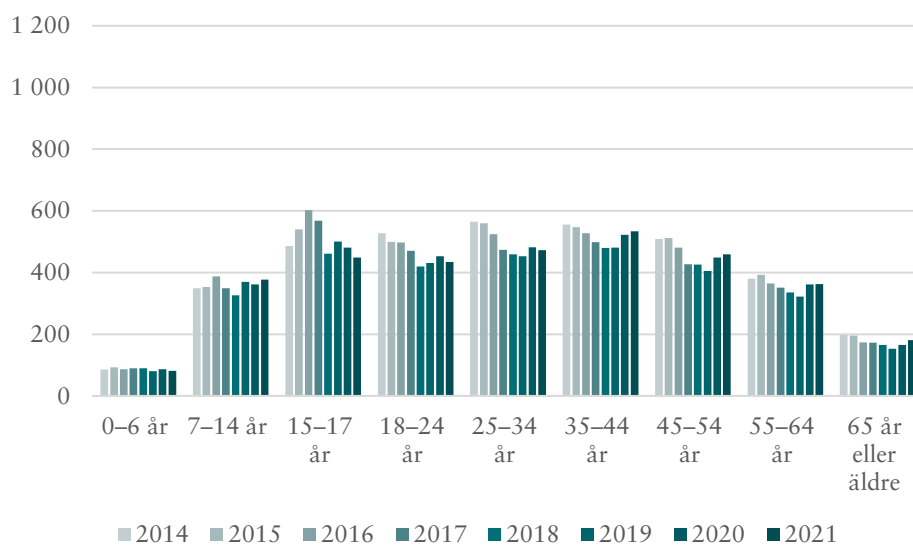

Utvecklingen för män och pojkar följer den för kvinnor och flickor, fast på en lägre nivå, både vid den tidigare nedgången samt vid uppgången de senaste två åren. De två nästkommande figurerna (42 och 43) visar antalet målsägare för kvinnor och flickor respektive för män och pojkar per 100 000 i befolkningen för åren 2014–2021. Totalt har antalet målsägare för ofredande per 100 000 i befolkningen gått ner sedan 2014, från 509 till 467. För kvinnor och flickor sjönk antalet från 611 till 567, och för män och pojkar sjönk det från 406 till 368 målsägare per 100 000 i befolkningen.

Figur 42: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för ofredande, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 43: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för ofredande, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

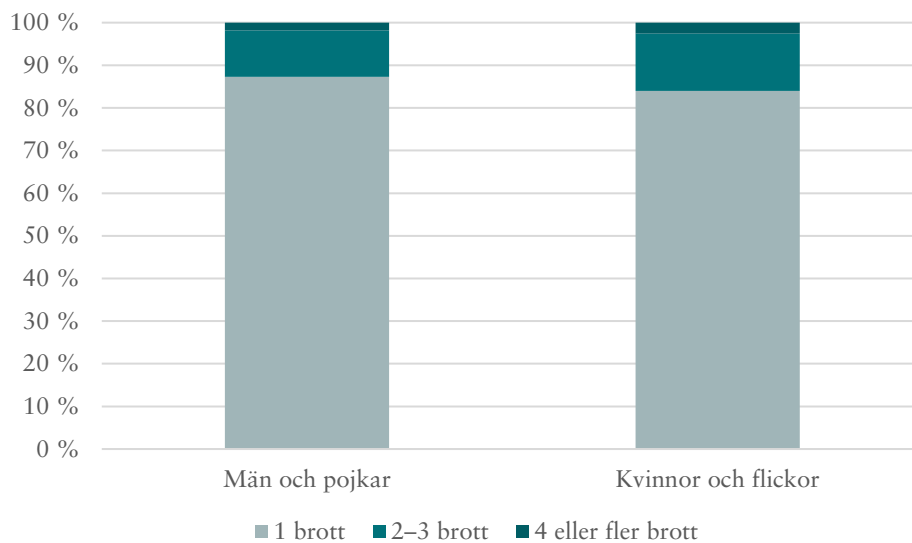
Det har förekommit vissa förskjutningar mellan åldersgrupperna, men det är svårt att utläsa någon tydlig trend. Bland kvinnor och flickor minskade andelen målsägare i samtliga åldersgrupperna utom grupperna 35–44 år samt 55–64 år. Tydligast var minskningen bland flickor i åldern 15–17 år. Bland män över 18 år minskade andelen målsägare över tid i alla åldersgrupper, medan den bland pojkar under 18 år var i stort sett oförändrad.

Antal registrerade målsägare för ett eller flera ofredande

De flesta målsägare för ofredande registrerades för endast ett ofredande, vilket gällde för 84 procent av kvinnorna och flickorna, och för 87 procent av männen och pojkarna.

En mindre andel av målsägarna registrerades för fler än ett ofredande. Det var 13 procent av kvinnorna och flickorna och 11 procent av männen och pojkarna som registrerats för två eller tre ofredanden, och endast 3 procent av kvinnorna och flickorna respektive 2 procent av männen och pojkarna som registrerades för fyra ofredanden eller fler.

Figur 44: Andel (%) registrerade målsägare för ofredande, uppdelade på antal brott och kön, år 2021.

Antalet personer som registrerades för fler än ett brott har varit ungefär detsamma för alla år under perioden 2014–2021.

Målsägare för våldtäkt

Kapitel 6 i brottsbalken omfattar sexualbrott. Våldtäkt, det generellt sett allvarligaste brottet i kapitel 6, ingår i målsägarstatistiken. I statistiken ingår även våldtäkt mot barn enligt 6 kap 4 § brottsbalken, som omfattar ett större spektrum av situationer och syftar till att skydda barn under 15 år, men även minderåriga mellan 15 och 17 år i vissa situationer.

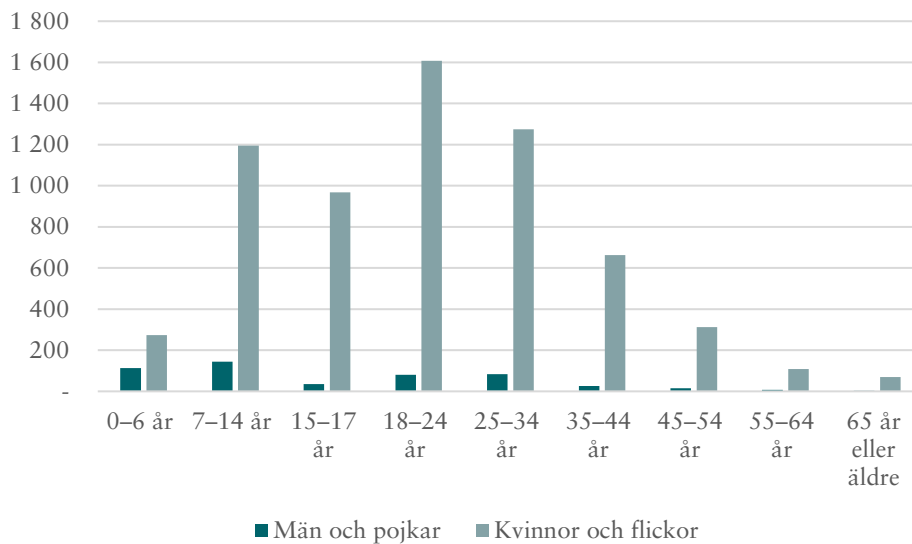
År 2021 registrerades 7 019 målsägare vid brottsanmälan för våldtäkt. De allra flesta (93 procent) var flickor eller kvinnor, och 7 procent var pojkar eller män. Tabell 7 visar att det fanns könsskillnader även i uppdelningen mellan barn och vuxna bland målsägarna för våldtäkt.

Tabell 7: Antal registrerade målsägare för våldtäkt uppdelat på kön samt på barn respektive vuxna, år 2021. (Procentandelarna inom parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.) Avrundade tal för vuxna.

	Barn, 0–17 år	Vuxna, 18 år eller äldre
Kvinnor och flickor	2 437 (35 %)	4 030 (58 %)
Män och pojkar	293 (4 %)	210 (3 %)

Bland kvinnor och flickor övervägde antalet vuxna målsägare. Däremot var det fler pojkar under 18 år än vuxna män som registrerades som målsägare för våldtäkt. Figur 45 illustrerar tydligt att det främst var kvinnor och flickor som registrerades som målsägare för våldtäkt.

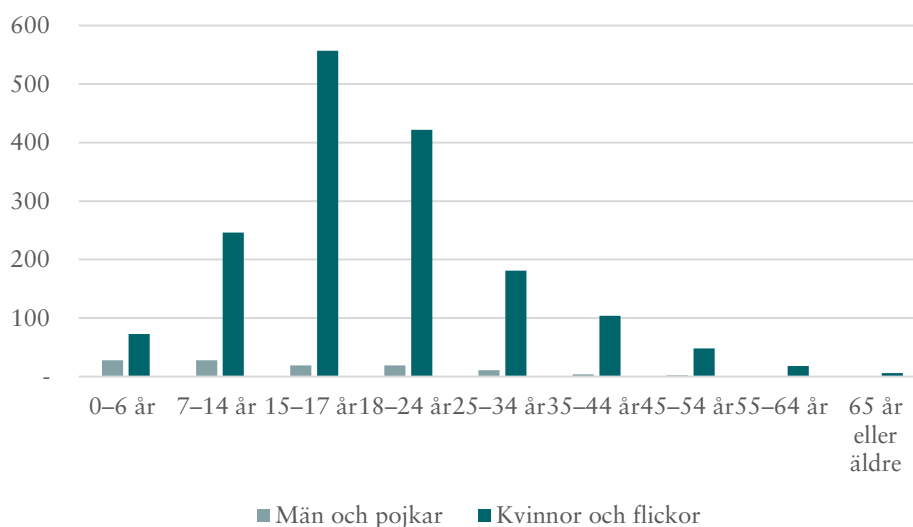
Figur 45: Antal registrerade målsägare för våldtäkt, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

Åldersfördelningen bland målsägare för våldtäkt framgår ännu tydligare i figur 46, som visar antalet målsägare per 100 000 i befolkningen. Bland kvinnor och flickor fanns flest registrerade i åldersgruppen 15–17 år, och därefter sjönk antalet målsägare per 100 000 i befolkningen med stigande ålder. Bland 25–34-åringar var antalet målsägare per 100 000 mindre än bland 7–14-åringar. Andelen flickor mellan 0–6 år som registrerades som målsägare för våldtäkt var större än andelen kvinnor över 45 år.

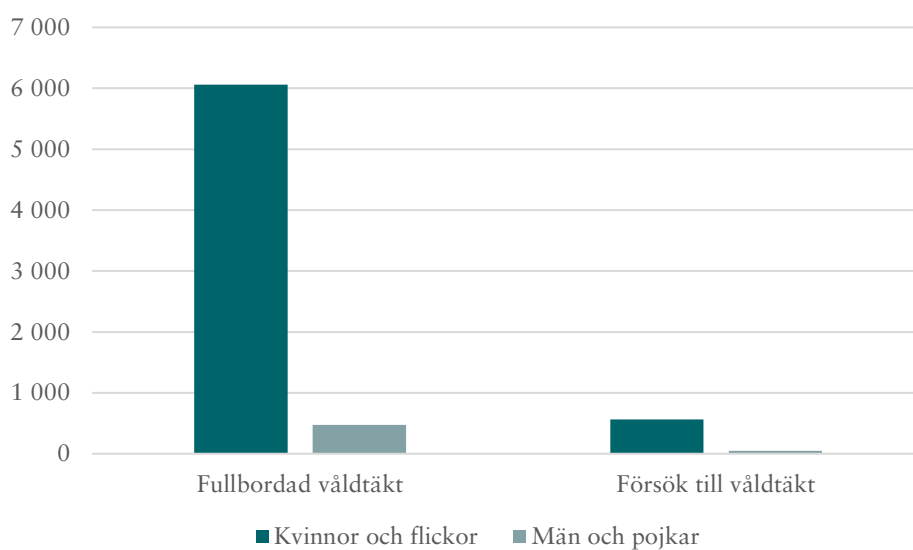
För män och pojkar fanns det ett annat mönster. Antalet registrerade målsägare var som högst bland yngre barn (0–14 år) och minskade med åldern, så att antalet målsägare per 100 000 i befolkningen var närmare noll för män 50 år eller äldre.

Figur 46: Antal registrerade målsägare per 100 000 i befolkningen för våldtäkt, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

Våldtäkt är ett av få brott där man kan se hur många personer som registrerades som målsägare för ett fullbordat brott respektive för ett försöksbrott.⁹

Figur 47: Antal registrerade målsägare för fullbordad och försök till våldtäkt, uppdelat på kön, år 2021.

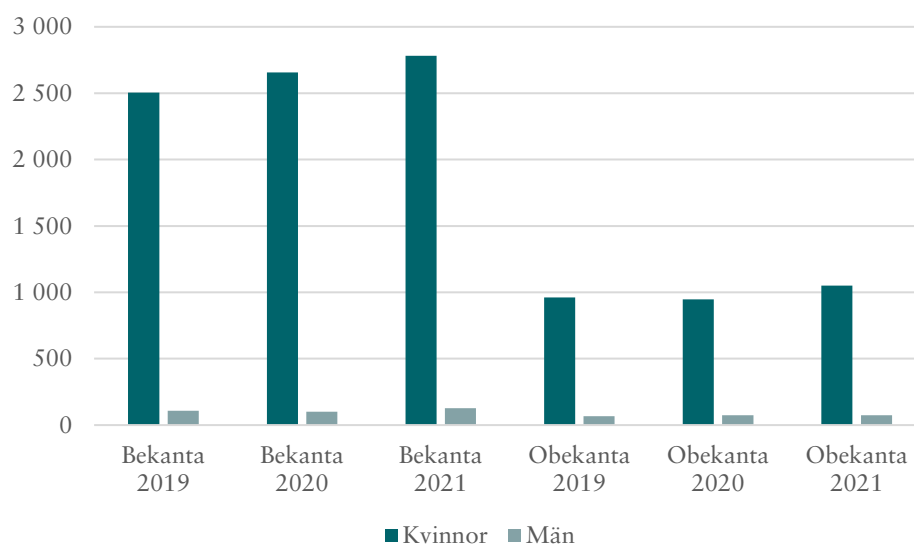

⁹ Observera att dessa två inte summerar till det totala antalet målsägare för våldtäkt, eftersom vissa personer kan finnas med under både försök till våldtäkt och fullbordad våldtäkt, och i så fall endast räknas en gång i det totala antalet målsägare för våldtäkt.

Som figur 47 visar var det mycket vanligare att personer registrerades som målsägare för fullbordad våldtäkt än för försök till våldtäkt. Detta gäller för båda könen. Det såg ut på liknande sätt för alla redovisade år.

För åren 2019–2021 finns också möjligheten att undersöka om vuxna målsägare, 18 år eller äldre, var bekanta med gärningspersonen eller inte.¹⁰ Här presenteras resultaten endast för målsägare för fullbordad våldtäkt.¹¹

Figur 48: Antal registrerade målsägare för fullbordad våldtäkt av bekant respektive våldtäkt av obekant, endast personer 18 eller äldre, åren 2019–2021.

År 2021 var det 2 782 vuxna kvinnor och 127 män (i åldern 18 år eller äldre) som var bekanta med den person som utsatte dem för våldtäkt (se figur 48 ovan) och det var 1 050 kvinnor och 73 män som var obekanta med gärningspersonen. Könsfördelningen var därför ungefär densamma för våldtäkt av bekant (96 procent kvinnor) som för våldtäkt av obekant (93 procent kvinnor).

Utveckling av antalet registrerade målsägare 2014–2021

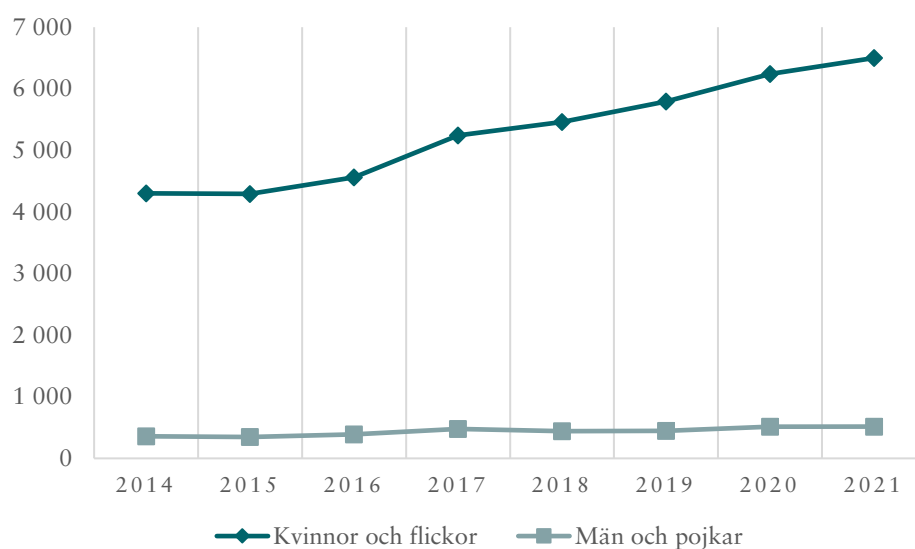
Antalet målsägare för våldtäkt har ökat mellan 2014 och 2021. Detta beror åtminstone delvis på flera lagändringar som har trätt i kraft under perioden, och som inneburit en utvidgning av vad som ingår i begreppet våldtäkt. Bland annat infördes det nya brottet oaktsam våldtäkt den 1 juli 2018 och

¹⁰ Brottskoderna reviderades inför 2019, och innehåller sedan dess uppgifter om relation, medan denna information inte finns för de föregående åren.

¹¹ Resultaten för försök till våldtäkt innehåller så små tal att de är svåra att använda. På grund av summeringsprincipen (se avsnittet Metod) kan man inte presentera resultaten sammanlagt för fullbordat brott och försöksbrott. Av samma anledning kan man inte heller summera våldtäkt av bekant och våldtäkt av obekant, och få samma antal målsägare som för våldtäkt totalt, enligt tabell 7.

samtidigt ändrades lagstiftningen så att den bygger på en samtyckesreglering. Det kan troligtvis delvis förklara uppgången de sista tre åren.

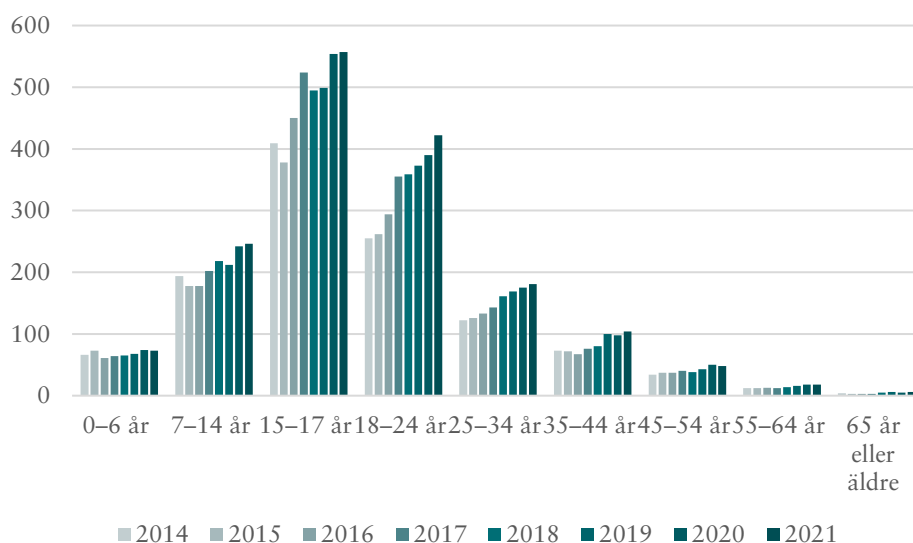
Figur 49: Utveckling av antal registrerade målsägare för våldtäkt, uppdelat på kön, åren 2014–2021.

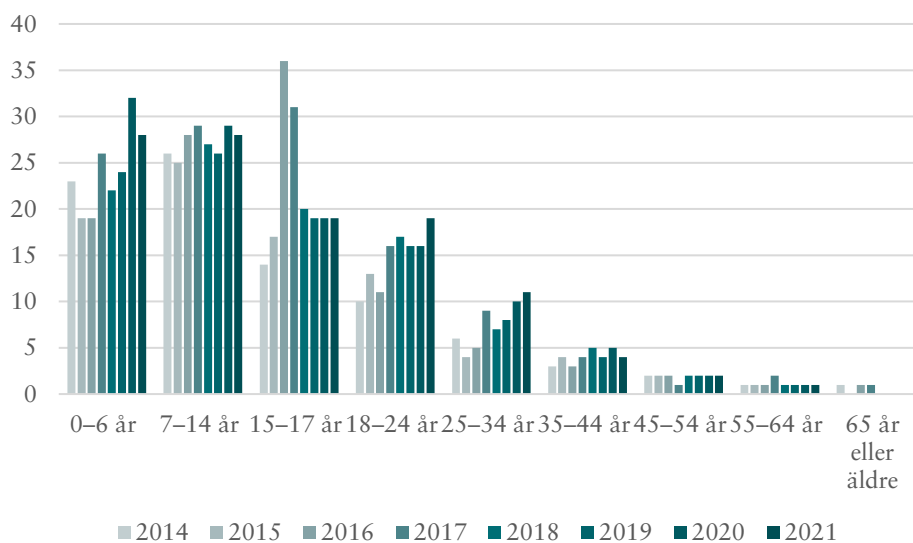
Som figur 49 visar har antalet målsägare för våldtäkt 2021 ökat med 51 procent för kvinnor och flickor jämfört med 2014. För män och pojkar var uppgången likartad, 44 procent, trots det betydligt mindre antalet.

Även med hänsyn till befolkningsökningen under åren har antalet registrerade målsägare ökat. År 2014 fanns det 89 kvinnor och flickor och 7 män och pojkar per 100 000 personer i befolkningen som registrerades som målsägare för våldtäkt. År 2021 hade antalet ökat till 126 kvinnor och flickor och till 10 män och pojkar per 100 000 personer i befolkningen. För båda könen var det främst andelen målsägare mellan 18 och 24 år som ökat under åren, men även andelen målsägare mellan 25 och 34 år har ökat.

Figur 50: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för våldtäkt, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 51: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för våldtäkt, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

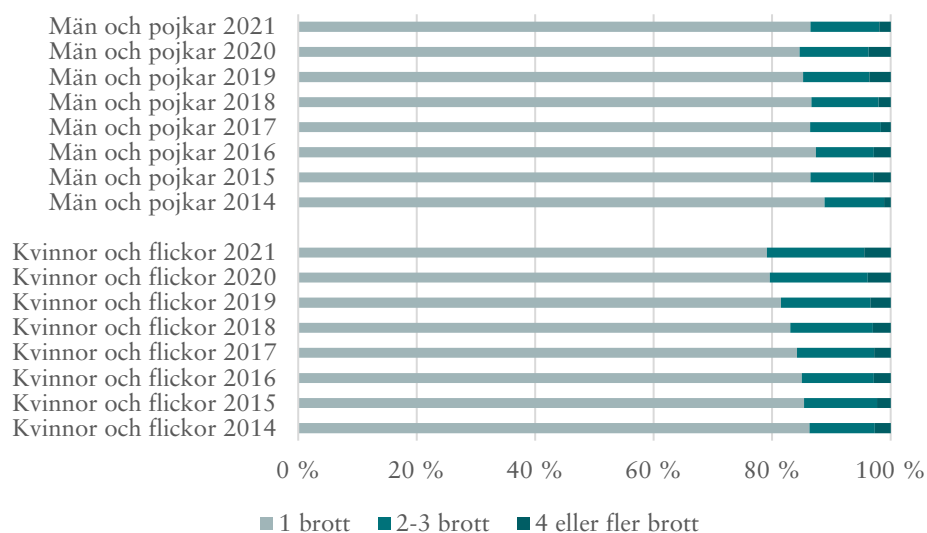
Observera att olika skalor har använts i figurerna 50 och 51, eftersom skillnaden i nivå är så stor. I figurerna visas samma resultat för 2021 som i figur 46 ovan, fast uppdelat på kön.

Antal registrerade målsägare för en eller flera våldtäkter

Bland kvinnor och flickor var det 21 procent som var målsägare för mer än en våldtäkt under 2021, medan motsvarande andel bland män och pojkar var 14 procent.

Andelen personer som har registrerats som målsägare för mer än en våldtäkt har gått upp mellan 2014 och 2021 (se figur 52). År 2014 var det 14 procent av målsägarna som var registrerade som målsägare för mer än en anmäld våldtäkt under året, medan denna andel 2021 gått upp till 21 procent.

Figur 52: Andel (%) registrerade målsägare för våldtäkt, uppdelade på antal brott och kön, åren 2014–2021.

Uppgången av antalet brott per målsägare har skett hos båda könen, även om den inte är lika tydlig för män och pojkar. Statistiken är deskriptiv och ger därför inga förklaringar till ökningen. Det kan dock konstateras att våldtäkt är den enda av alla brottstyper i denna rapport med en så stor förändring i antalet brott per målsägare.

Målsägare för sexuellt ofredande

Bland sexualbrotten (kapitel 6 i brottsbalken) fanns det största antalet målsägare inom brottstypen ”annat sexuellt ofredande”, som innehåller sexuellt ofredande förutom blottning.

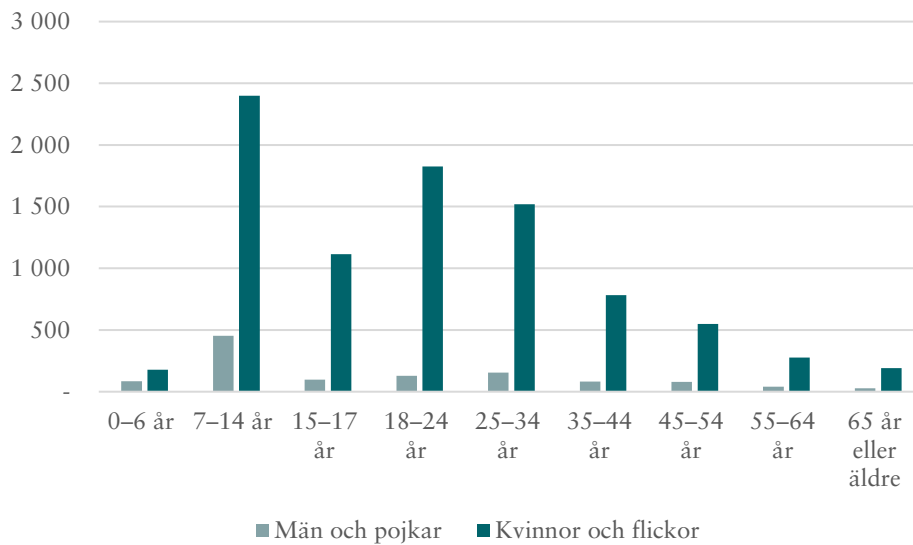
Tabell 8: Antal registrerade målsägare för sexuellt ofredande, uppdelat på kön samt på barn respektive vuxna, år 2021. (Procentandelarna i parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.)

	Barn, 0–17 år	Vuxna, 18 år eller äldre
Kvinnor och flickor	3 692 (37 %)	5 143 (52 %)
Män och pojkar	634 (6 %)	516 (5 %)

Liksom för våldtäkt fanns det för denna brottstyp en tydlig könsskillnad i

antalet målsägare. En stor majoritet (88 procent) av de 10 032 personer som registrerades som målsägare vid brottsanmälan var kvinnor eller flickor (se tabell 8).

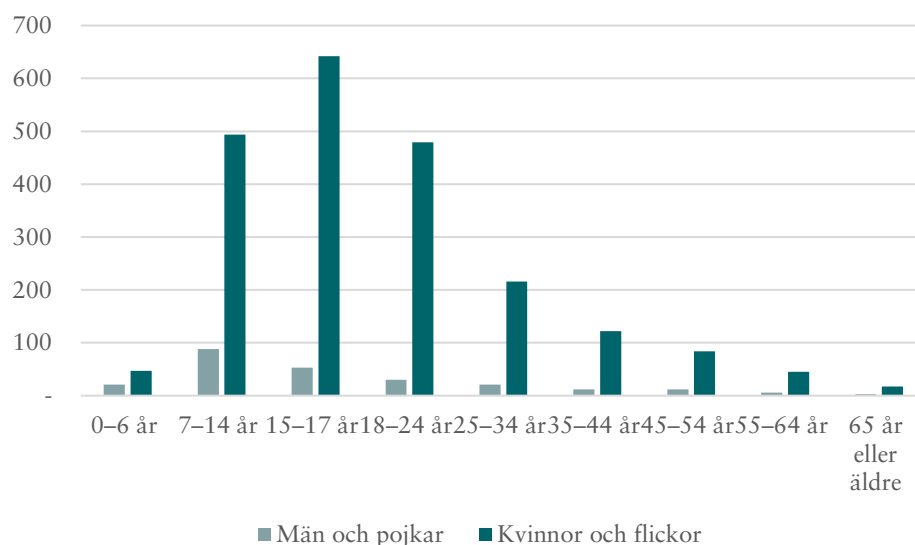
Figur 53: Antal registrerade målsägare för sexuellt ofredande, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

Figur 53 visar tydligt att det i samtliga åldersgrupper fanns mångdubbelt fler kvinnor och flickor än män och pojkar som registrerades som målsägare för sexuellt ofredande.

När resultaten presenteras per 100 000 i befolkningen (se figur 54) framgår det att det bland män och pojkar framför allt var en stor andel pojkar mellan 7 och 14 år som registrerades som målsägare. Bland kvinnor och flickor var det främst tonåringar i åldern 15–17 år som registrerades. Det var vanligare för yngre flickor (7–14 år) att registreras som målsägare än för kvinnor i åldern 18–24 år. För båda könen var det mindre vanligt med målsägare i de äldre åldersgrupperna. Små barn (0–6 år) registrerades oftare som målsägare för sexuellt ofredande än äldre personer. Pojkar i åldern 0–6 år var oftare målsägare än män i ålder 35 år och äldre, och flickor i åldern 0–6 år var det oftare än kvinnor i ålder 55 år och äldre.

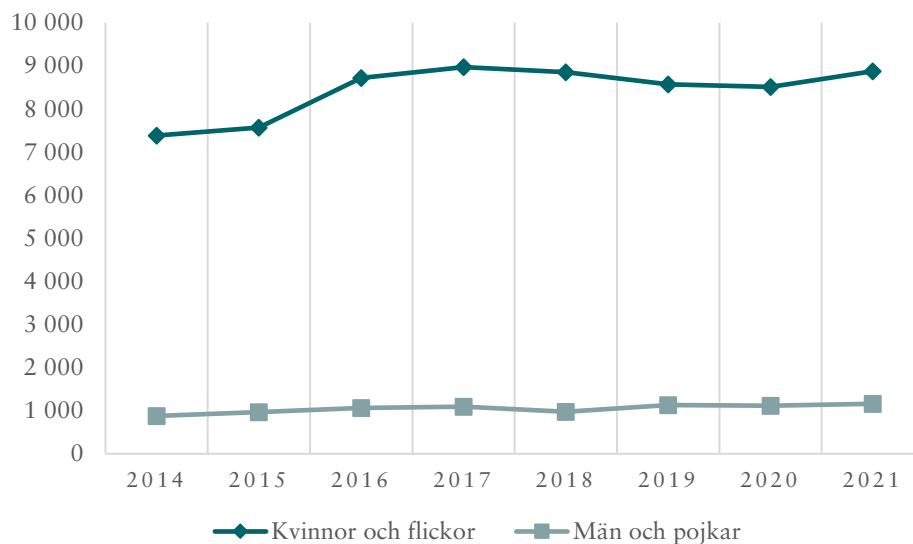
Figur 54: Antal registrerade målsägare per 100 000 i befolkningen för sexuellt ofredande, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

Utveckling av antal registrerade målsägare under 2014–2021

Under åren 2014–2021 utgjorde kvinnor och flickor 88–90 procent av alla målsägare för sexuellt ofredande.

Figur 55: Utveckling av antal registrerade målsägare för sexuellt ofredande, uppdelat på kön, åren 2014–2021.

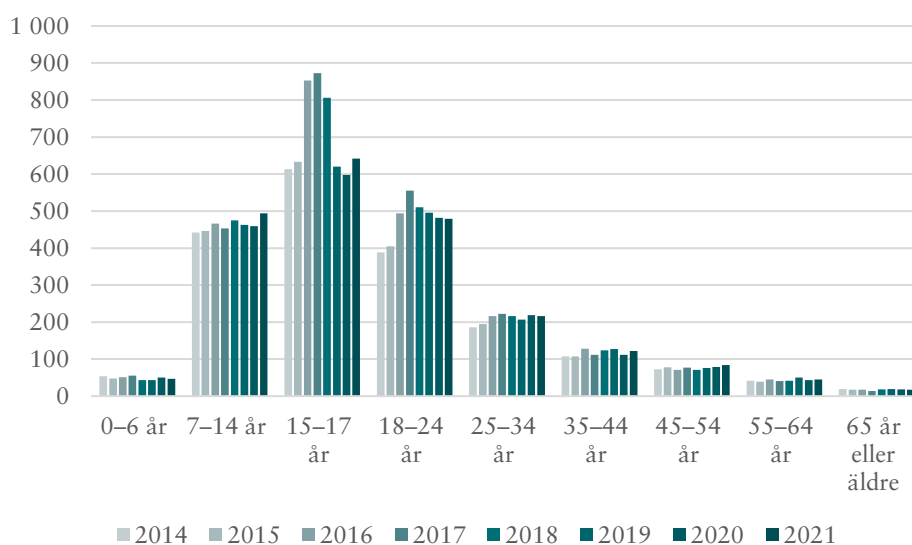

Antalet målsägare för sexuellt ofredande har gått upp med 21 procent mellan 2014 och 2021. Som figur 55 visar skedde en stor ökning fram till 2017, då antalet var 22 procent högre än 2014. Eftersom antalet kvinnor och flickor stod för merparten av det totala antalet registrerade målsägare, följer utvecklingen av det totala antalet till stora delar utvecklingen för

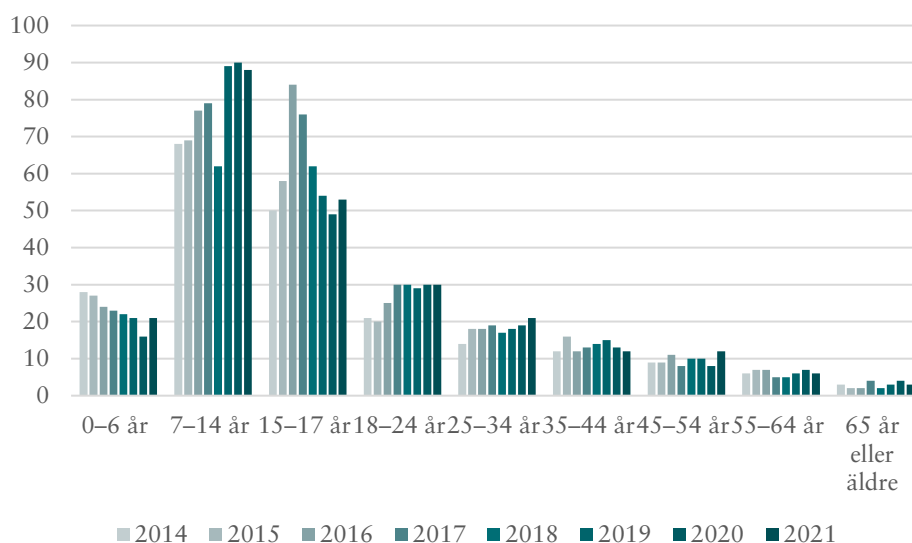
kvinnor. Utvecklingen av antalet målsägare bland män och pojkar liknade dock den för kvinnor och flickor, med en stor ökning fram till 2017. Däremot gick antalet vidare upp och visade 2021 det högsta värdet med en total uppgång på 32 procent 2021 jämfört med 2014. Det var mer än för kvinnor och flickor, där ökningen var 20 procent.

Nästa två figurer (figurerna 56 och 57) visar antal personer per 100 000 i befolkningen som registrerats som målsägare för sexuellt ofredande under tidsperioden. Notera att resultaten för 2021 är desamma som de som finns i figur 54. Observera även att resultaten visas på olika skalor, på grund av den stora könsskillnaden.

Figur 56: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för sexuellt ofredande, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 57: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för sexuellt ofredande, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Även relaterat till befolkningsökningen har antalet målsägare för sexuellt ofredande gått upp, från 85 till 96 målsägare per 100 000 i befolkningen, mellan 2014 och 2021. Målsägarnas fördelning mellan åldersgrupperna har förskjutits under åren, och från år till år noteras stora variationer i åldersgrupperna 7–14 år och 15–17 år. Bland kvinnor har det blivit en större andel målsägare i åldersgrupperna 18–24 år och 25–34 år. Även bland män och pojkar som registrerades som målsägare för sexuellt ofredande ökade dessa åldersgruppers andel.

Antal registrerade målsägare registrerade för ett eller flera sexuella ofredanden

Majoriteten av alla målsägare för sexuellt ofredande var målsägare för endast ett brott. Det var fallet för 90 procent.

Andelen kvinnor och flickor som var registrerade som målsägare för mer än ett brott var större än andelen män och pojkar, 10 procent jämfört med 7 procent. Andelen som registrerades som målsägare mer än tre gånger under året var för båda könen 1 procent.

Andelen som registrerats fler än en gång som målsägare för sexuellt ofredande har ökat med 2 procentenheter för kvinnor och flickor, och minskat med 1 procentenhet för män och pojkar, från 2014 till 2021.

Målsägare för fickstöld

Fickstöld, som ingår i kapitel 8 i brottsbalken, är ett mindre integritetskränkande brott än sexualbrotten ovan. Det är också ett relativt vanligt förekommande brott, och därmed fanns det också relativt många

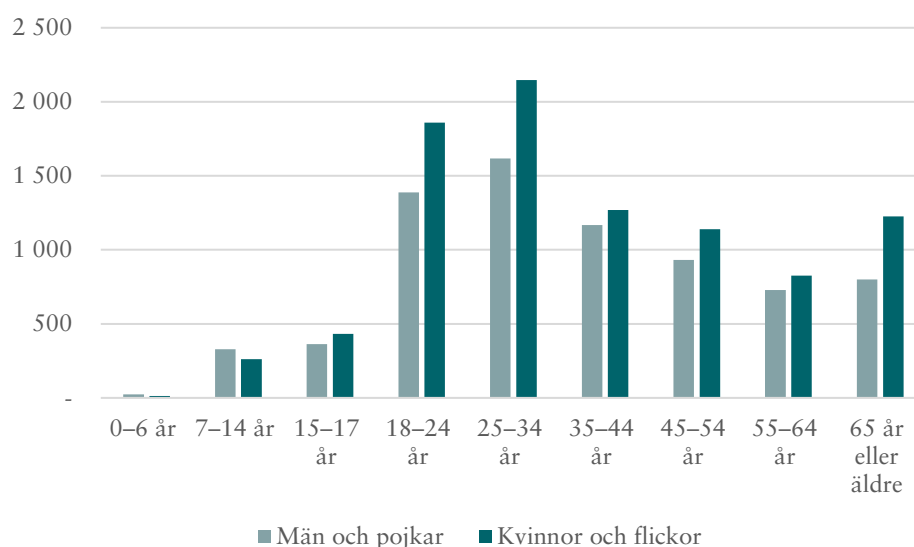
registrerade målsägare.

Tabell 9: Antal registrerade målsägare för fickstöld, uppdelat på kön samt på barn respektive vuxna, år 2021. (Procentandelarna i parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.)

	Barn, 0–17 år	Vuxna, 18 år eller äldre
Kvinnor och flickor	706 (4 %)	8 465 (51 %)
Män och pojkar	716 (4 %)	6 633 (40 %)

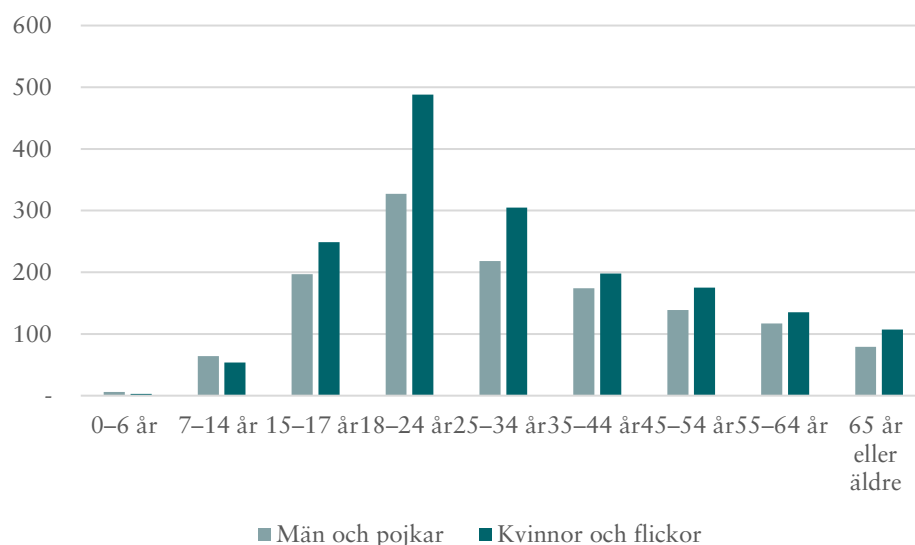
År 2021 var det 16 500 personer som blev registrerade som målsägare vid en brottsanmälan för fickstöld. Mer än hälften var kvinnor eller flickor. Det var i huvudsak vuxna personer som registrerades som målsägare för fickstöld (se tabell 9).

Figur 58: Antal registrerade målsägare för fickstöld, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

Figur 58 ovan visar att nästan bara personer över 18 år registrerades som målsägare för fickstöld. Jämfört med andra brottstyper som redovisas i rapporten noteras en större andel registrerade äldre målsägare, och framförallt äldre kvinnor. Bilden blir dock annorlunda om man ser till antal målsägare per 100 000 i befolkningen per ålders- och könsgrupp, se figur 59.

Figur 59: Antal registrerade målsägare per 100 000 i befolkningen för fickstöld, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

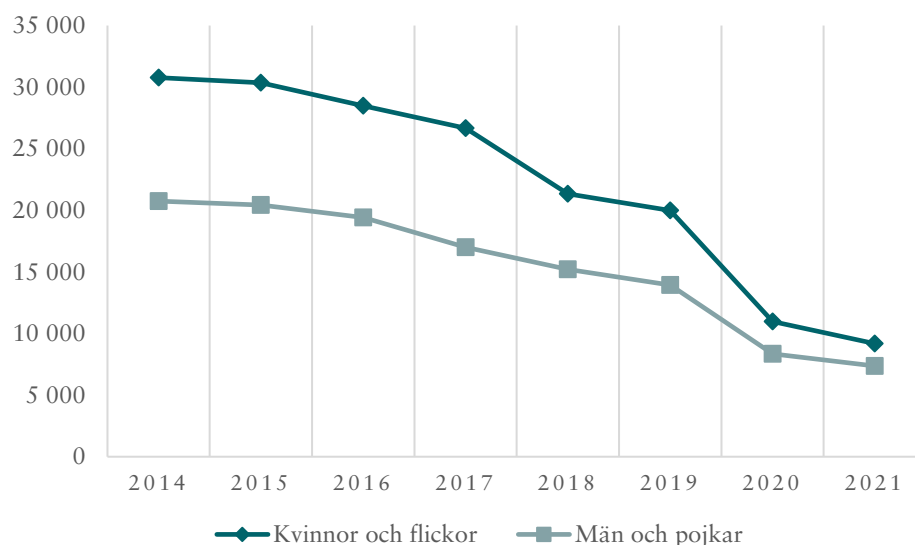

Det var ytterst ovanligt att barn i åldern 0–6 år blev registrerade som målsägare för fickstöld. Det fanns även en mycket liten andel registrerade målsägare för fickstöld bland barn mellan 7–14 år, oberoende av kön. Däremot var antalet tonåringar i åldern 15–17 år per 100 000 i befolkningen större än bland personer i åldersgruppen 65 år eller äldre. Störst antal målsägare per 100 000 i befolkningen fanns bland personer mellan 18–24 år. I praktiskt taget alla åldersgrupper var det fler kvinnor eller flickor som registrerades som målsägare för fickstöld. Störst könsskillnader var det i åldersgrupperna 18–24 år samt 25–34 år. Det går också att konstatera att fickstöld, bland alla brott som presenteras i den här rapporten, var ett av de vanligaste brotten där äldre personer registrerades som målsägare vid brottsanmälan, även om antalet målsägare per 100 000 i befolkningen var större bland yngre personer.

Utveckling av antal registrerade målsägare under 2014–2021

Antalet personer som registrerades som målsägare för fickstöld har gått ner noterbart mycket under 2020 och 2021 (se figur 60). Antalet målsägare gick ner med 43 procent 2020 jämfört med 2019 och sedan ytterligare 14 procent mellan 2020 och 2021. Precis som vid misshandel mot *obekant* är det troligt att nedgången åtminstone delvis är en konsekvens av pandemin och dess följder i form av minskad rörelse i samhället och ett begränsat resande, såväl inom landet som till och från andra länder. Nedgången började dock långt tidigare; från 2014 har antalet registreringar minskat med nästan två tredjedelar.

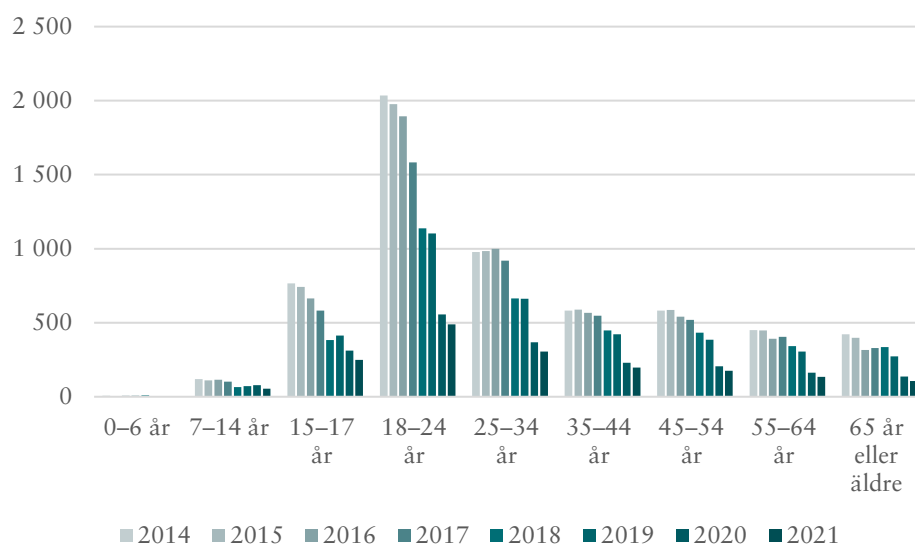
Figur 60: Utveckling av antal registrerade målsägare för fickstöld, uppdelat på kön, åren 2014–2021.

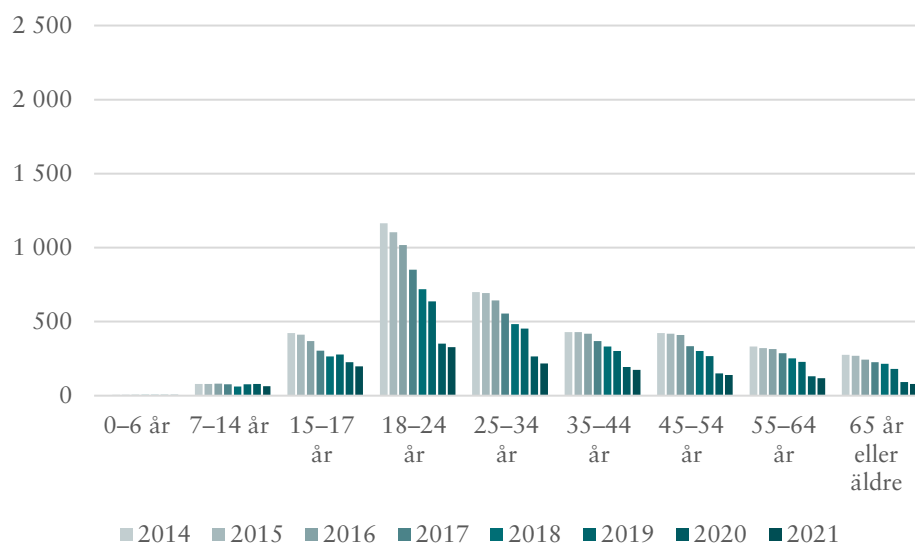
Nedgången har varit ungefär lika stor för män och pojkar som för kvinnor och flickor, och den har varit obruten under hela perioden 2014–2021.

Räknat per 100 000 i befolkningen har antalet målsägare totalt minskat från 535 till 159, under perioden 2014–2021. Figurerna 61 och 62 visar också tydligt att minskningen har varit genomgående. Minskningen under perioden har varit som kraftigast bland 18–24-åringar och personer som var 65 år eller äldre.

Figur 61: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för fickstöld, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 62: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för fickstöld, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Antal registrerade målsägare för en eller flera fickstölder

Ytterst få personer registrerades som målsägare för mer än en fickstöld under 2021. För kvinnor och flickor var det 2 procent och för män och pojkar 3 procent som registrerades för två fickstölder eller fler. Så gott som inga personer identifierades som målsägare för fickstöld mer än tre gånger under året. Det resultatet gällde även tidigare år, vilket gör att nedgången i antalet målsägare sannolikt även borde avspegla en nedgång i antalet brott.

Målsägare för personrån

Ett allvarligt brott som ligger under brottsbalkens kapitel 8 (Stöld, rån m.m.) och som ingår i målsägarstatistiken är rån mot privatperson. Bland de personer som registrerades som målsägare för personrån under 2021, fanns det betydligt fler män och pojkar än kvinnor och flickor. Av de 6 412 målsägare som registrerades var 83 procent män eller pojkar, och 17 procent kvinnor eller flickor (se tabell 10).

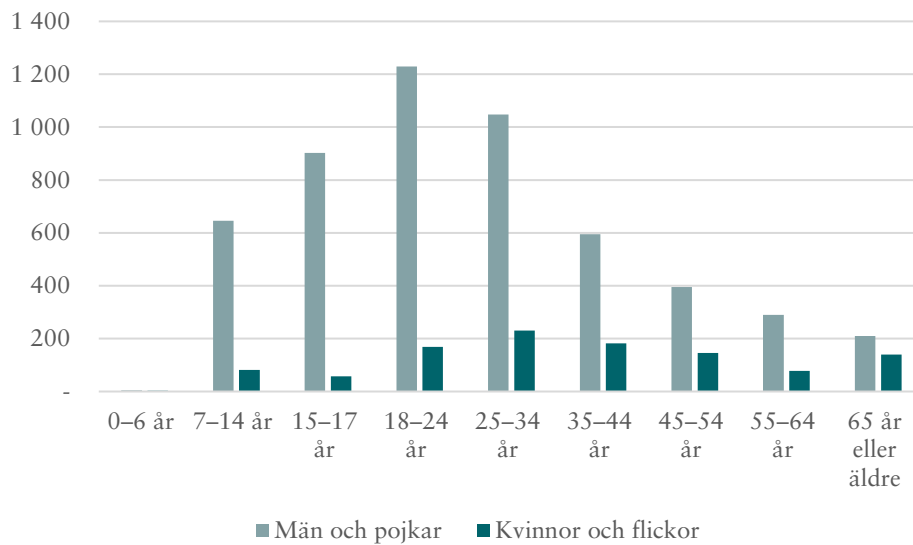
Tabell 10: Antal registrerade målsägare för personrån, uppdelat på kön samt på barn respektive vuxna, år 2021. (Procentandelarna i parentes står för cellens andel av samtliga. I tabellen ingår inte personer vars kön eller ålder är okända.) Avrundade tal för barn.

	Barn, 0–17 år	Vuxna, 18 år eller äldre
Kvinnor och flickor	140 (2 %)	945 (15 %)
Män och pojkar	1 550 (24 %)	3 767 (59 %)

Av figur 63 nedan framgår det att det i alla åldersgrupper var fler män och pojkar än kvinnor och flickor som registrerades som målsägare för

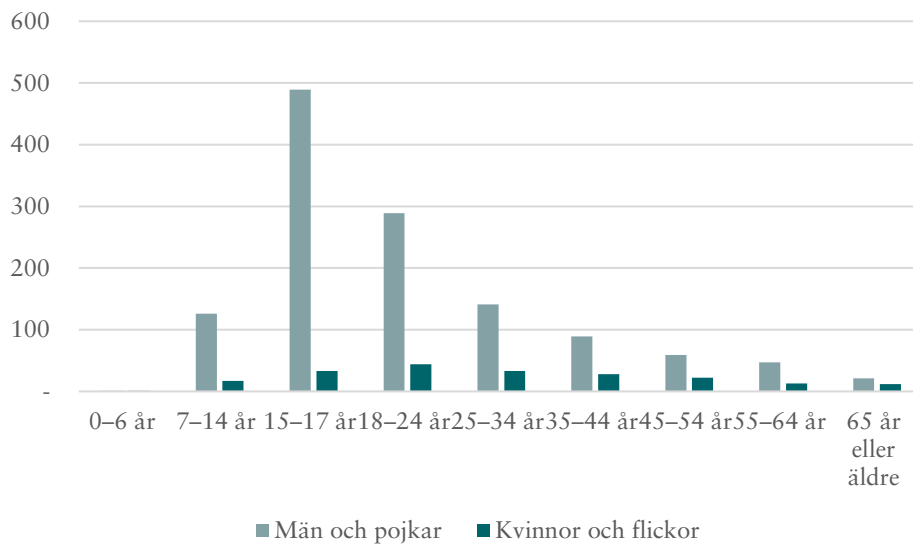
personrån.

Figur 63: Antal registrerade målsägare för personrån, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

Redovisat per 100 000 i befolkningen blir det tydligt att det framför allt fanns en stor andel registrerade målsägare bland tonårspojkar i 15-17-årsåldern.

Figur 64: Antal registrerade målsägare per 100 000 i befolkningen för personrån, uppdelat på kön och ålder, år 2021.

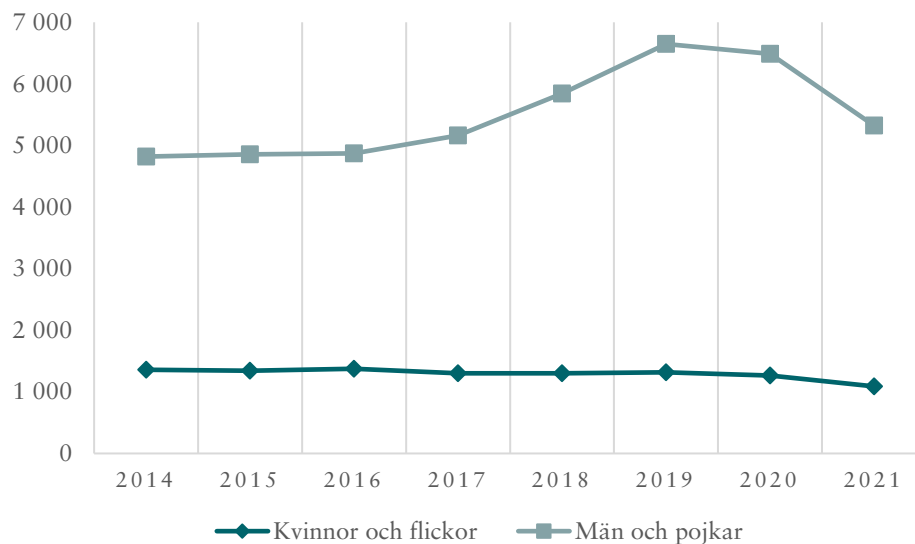
Figur 64 visar att det också var en relativt stor andel pojkar i åldern 7-14 år som registrerades som målsägare för personrån. Andelen var större än bland män över 35 år. Andelen barn mellan 0-6 år var mindre än för alla andra åldersgrupper. Bland kvinnor och flickor var antalet registrerade målsägare

för personrån per 100 000 i befolkningen högst i åldersgruppen 18–24 år, därefter bland tonårsflickor 15–17 år och vuxna kvinnor 25–34 år.

Utveckling av antal registrerade målsägare under 2014–2021

Jämfört med 2014 har antalet målsägare för personrån gått upp med fyra procent. Det har under perioden funnits en kraftig ökning med det högsta värdet år 2019, och därefter en nedgång de senaste två åren. Mellan 2019 och 2021 har antalet målsägare för personrån minskat med 19 procent, se figur 65. Enligt analyser av statistiken över anmälda brott är det troligt att pandemin och en minskad rörlighet i samhället bidragit till en minskning av antalet anmälda personrån. Detta är därför även en trolig förklaring för nedgången i antalet målsägare 2020 och 2021, jämfört med den stadiga uppgången de tidigare åren.

Figur 65: Utveckling över antal registrerade målsägare för personrån, uppdelat på kön, åren 2014–2021.

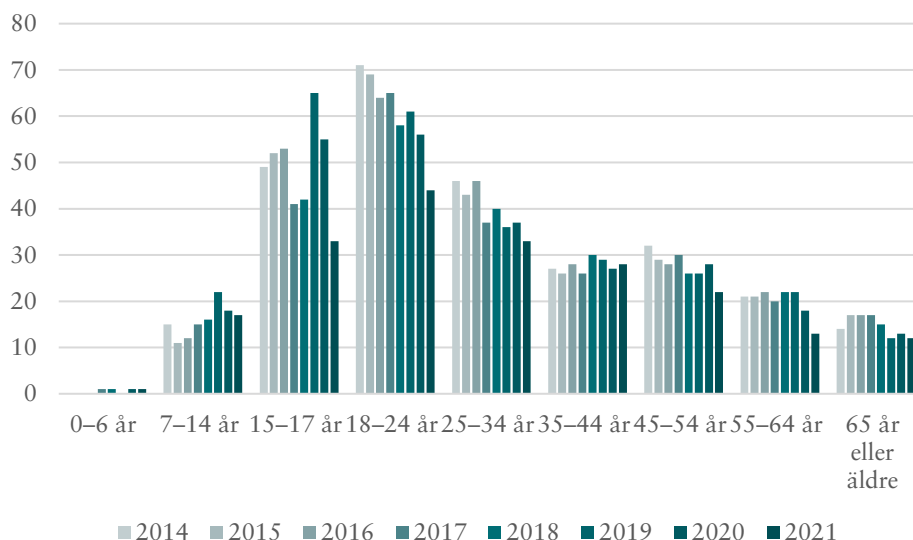

Av figur 65 framgår att ökningen fram till 2019 beror på en ökning av antalet män och pojkar som registrerats som målsägare. År 2021 var antalet 10 procent högre än år 2014. Den största uppgången skedde under åren 2017 till 2019 för att sedan minska. Antalet målsägare som var kvinnor och flickor har tvärtom gått ner under perioden, och motsvarade 2021 endast 80 procent av antalet 2014.

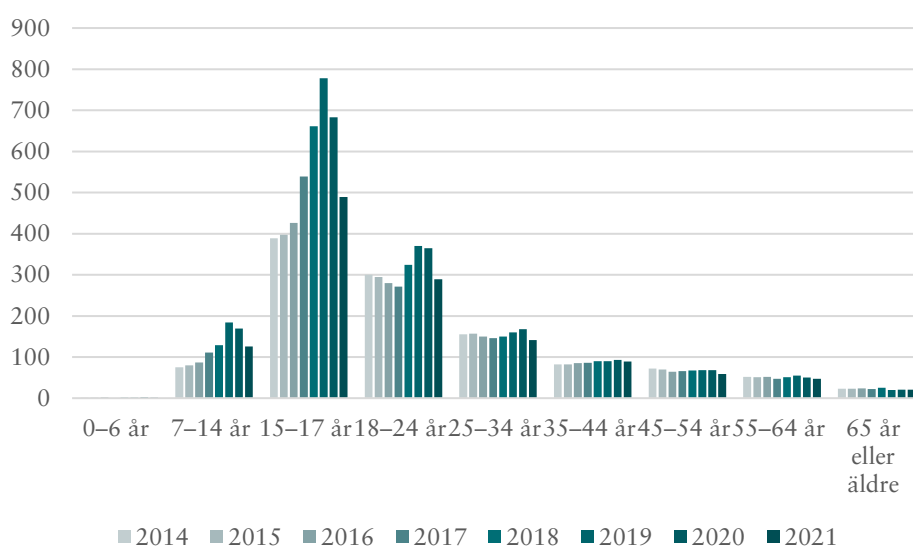
Det totala antalet målsägare per 100 000 i befolkningen har hållit sig på samma nivå under perioden, år 2014 var det 64 personer per 100 000 och år 2021 var det 62 personer. För kvinnor och flickor gick antalet registrerade målsägare per 100 000 i befolkningen ner mellan 2014 och 2021 från 28 till 21. Den konstanta nivån hänger således samman med antalet män och pojkar per 100 000, som har ökat något från 100 till 102.

Observera att de två följande figurerna, 66 och 67, har olika skalor på grund av den stora könsskillnaden i antal.

Figur 66: Antal kvinnor och flickor per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för personrån, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Figur 67: Antal män och pojkar per 100 000 i befolkningen som registrerades som målsägare för personrån, uppdelat på ålder, åren 2014–2021.

Bland kvinnor och flickor minskade antalet målsägare i alla åldersgrupper under perioden, med ett undantag för vuxna 35–44 år och barn 7–14 år. Nedgången var som störst för 18–24-åringar och 55–64-åringar. Antalet pojkar mellan 7–14 samt 15–17 år per 100 000 i befolkningen som var målsägare har gått upp mellan 2014 och 2021. Även för män 35–44 år var antalet något högre 2021 jämfört med 2014, medan antalet målsägare i de

övriga åldersgrupperna har gått ner under perioden.

Antal registrerade målsägare för ett eller flera personrån

Det var ovanligt att personer registrerades som målsägare för personrån mer än en gång under året; för båda könen sammanlagt gällde det bara för 5 procent av målsägarna. Andelen som blev registrerade för mer än ett personrån under 2021 var nästan lika stor för kvinnor och flickor (4 procent) som för män och pojkar (5 procent).

Andelen målsägare för mer än ett personrån har gått upp med 1 procentenhet både för män och pojkar och för kvinnor och flickor jämfört med 2014.

Här avslutas resultatdelen med en påminnelse om att statistiktabellerna på Brås webbplats visar mer detaljer och fler brottstyper än vad denna översiktliga presentation av resultaten har kunnat ge. Exempelvis redovisas där fler brottstyper uppdelade på om målsägaren var *bekant* med gärningspersonen eller om de var *obekanta*. Samtliga tabeller finns tillgängliga på www.bra.se/malsagare.

Bilaga 1: Begrepp och definitioner

I statistiken över målsägare vid brottsanmälan används i huvudsak följande begrepp:

- *Målsägare*. En person som polis, åklagare eller annan brottsutredande myndighet vid anmälan av ett brott har registrerat som den som blivit utsatt för brottet. Brottet ska ha registrerats under referensåret. Målsägaren ingår i statistiken även om brottet avskrivs direkt. Målsägaren kan, men behöver inte, vara samma person som anmälaren.
- *Ålder*. Personens ålder vid tidpunkten för brottet.
- *Kön*. Personens juridiska kön.
- *Bekanta* respektive *obekanta*. Anger relationen mellan målsägare och gärningsperson vid brottstillfället. Uppgiften anges av de registrerande myndigheterna för vissa brott mot person.
 - *Bekanta*: Offret och gärningspersonen betraktas som bekanta om de uppfyller något av följande kriterier:
 - är eller har varit närstående genom parrelation¹²
 - är eller har varit närstående genom släktskap eller familj
 - är eller har varit bekanta genom annan slags relation.
 - *Obekanta*: Offret och gärningspersonen är helt obekanta med varandra eller endast bekanta till namn eller utseende.
- *Brottstyp*. Den typ av brott som har anmälts. Observationsvariabeln är den senast registrerade brottskoden för brottet vid statistikens framställning.
- *Brottskod*. En kod som ger information om vilket brott som har anmälts. Den bygger på juridisk information och brottsinformation.
- *Referensår*. Med referensår menas mätperioden 1 januari–31 december för respektive år. Begreppet används synonymt med kalenderår eller redovisningsår.

¹² Anledningen till att inte särredovisa "närstående genom parrelation" förklaras i rapporten *Ramverk för statistiken över målsägare vid brottsanmälan 2014–2021*.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

BOX 1386/TEGNÉRGATAN 23, SE-111 93 STOCKHOLM, SWEDEN

TELEFON +46 (0)8 527 58 400 ■ E-POST info@bra.se ■ www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1086